

το δελτιο

ενημερωτικό δελτίο της ελληνικής κοινότητας παρισιού και περιχώρων • bulletin d'information de la communauté hellénique de Paris et des environs
Μάρτιος-Απρίλιος 2003 - n°22 - mars-avril 2003

Η ΕΛΕΥΘΕΡΙΑ Η ΘΑΝΑΤΟΣ

ΣΤΟΝ ΨΑΡΟΝ ΤΗΝ
ΣΟΛΟΜΟΥΡΗ ΡΑΧΗ

Edito

Ο Μάρτιος αρχίζει σε λίγες ημέρες και μαζί του πλησιάζει η άνοιξη, εποχή χαράς και ελπίδας για κάτι καλύτερο. Δυστυχώς φέτος τα τύμπανα του πολέμου ηχούν όλα και δυνατότερα και προμηνύουν δεινά για το λαό του Ιράκ. Παρόλες τις μαζικές διεθνείς αντιδράσεις, η μυρωδιά του πετρελαίου φαίνεται να προκαλεί ακατάσχετη πολεμική διάθεση σε μια μερίδα αρχηγών κρατών. Τίποτε δεν φαίνεται να σταματάει την καταιγίδα που έρχεται, ούτε οι δηλώσεις και εκκλήσεις θρησκευτικών αρχηγών, ούτε οι εκκλήσεις δημάρχων των ΗΠΑ, ούτε οι μαζικές διαδηλώσεις. Στο τελευταίο ΔΣ της Κοινότητας, στις 28/01/2003, εκφράσαμε ομόφωνα την αντίθεση μας στον επερχόμενο πόλεμο. Ελπίζω η διεθνής συγκυρία να τον αποτρέψει.

Ανδρέας Τσαπής

23 Φεβρουαρίου 2003.

Ετήσιος χορός της Ελληνικής Κοινότητας Παρισιού και περιχώρων

*BAL ANNUEL DE LA
COMMUNAUTE HELLENIQUE
DE PARIS ET DES ENVIRONS*

BAL DE NUIT

le samedi 29 mars 2002 de 20h à 3h du matin
dans les salons du Relais de l'Hôtel Paris-Est,

4 rue du 8 mai 1945 - 75010 Paris

M° Gare de l'Est

Orchestre Grec

Dîner (boisson compris). Participation aux frais 50 €.

Ένα πραγματικό Ελληνικό γλέντι

UN NOUVEAU PRÉSIDENT POUR CHYPRE : TASSOS PAPADOPOULOS.

Aux dernières élections, le 16 février 2003, M. Tassos Papadopoulos, candidat commun de DIKO et d'AKEL, fut élu président de la République de Chypre. Tassos Papadopoulos est né à Nicosie (Lefkosia) en 1934. Il a fait des études de droit en Angleterre, puis il exerce en tant qu'avocat à Lefkosia. Il est marié et père de quatre enfants. Durant la lutte pour la Libération de Chypre, il a occupé différentes postes au sein de l'EOKA (Organisation pour la Libération de Chypre), puis il a été responsable général pour Chypre de PEKA, la branche politique de l'EOKA. À la Conférence de Londres, il fut l'un de ceux qui ont refusé la signature des accords dits de Zürich - Londres. Il fut aussi un des quatre rédacteurs grecs - chypriotes qui ont participé à la rédaction de la première Constitution chypriote. Dans les relations avec les chypriotes turcs, il fut conseiller de Glafkos Clerides jusqu'en avril 1976, alors délégué aux pourparlers, puis il fut lui-même délégué jusqu'en 1978. De même il a représenté Chypre dans plusieurs recours de la communauté chypriote-grecque auprès de l'ONU et au Conseil de l'Europe. En 1970, il est élu député de la circonscription de Lefkosia sous la bannière du Parti Unitaire (Eniaio Komma), puis il est réélu en tant que député indépendant en 1976. Il est également réélu aux élections de 1991 et de 1996, cette fois sous les couleurs du Parti Démocratique (DIKO), le parti centriste créé par l'ancien Président de la République de Chypre, Spyros Kyprianou. En octobre 2000, Kyprianou prenant la retraite deux ans avant son décès, lui transmet la présidence du parti. Tassos Papadopoulos se représente aux élections de 2001 et il est réélu. D'avril en octobre 1976, il est Président du Parlement chypriote. Lors des différents gouvernements, il a été ministre de l'Intérieur, ministre des Finances, ministre du Travail et des Affaires sociales, ministre de la Santé, puis ministre de l'Agriculture et des Ressources naturelles, cumulant au total 12 ans d'expérience ministérielle.

Il est élu président à une période charnière pour l'avenir de l'île. Nous lui souhaitons de réussir pour le bien de deux communautés chypriotes.

ΕΚΛΟΓΗ ΤΟΥ ΣΕΒ. ΙΕΡΕΜΙΑ ΣΤΟ ΑΡΧ. ΘΡΟΝΟ ΤΗΣ ΕΛΒΕΤΙΑΣ.

Στις 20 Ιανουαρίου 2003, η Ιερά Σύνοδος του Οικουμενικού Πατριαρχείου Κωνσταντινουπόλεως εξέλεξε το Σεβασμιότατο Ιερεμία στο αρχιεπισκοπικό θρόνο της Ελβετίας, ορίζοντας τον επίσης Διευθυντή του Ορθοδόξου Κέντρου του Οικουμενικού Πατριαρχείου στο Chambesy, υπεύθυνο της Γραμματείας για την Ιερά και Μεγάλη Σύνοδο της Ορθοδόξου Εκκλησίας και αντιπρόσωπο του Οικουμενικού Πατριαρχείου στο διάλογο Ορθοδόξων και Παλαιο-καθολικών. Στις 9 Φεβρουαρίου 2003, αποχαρέτισε η παροικία το Σεβασμιότατο Ιερεμία, στο καθεδρικό Ναό του Αγίου Στεφάνου. Το λόγο πήραν κατά σειρά, εκπρόσωπος των ελληνοφώνων ιερέων, εκπρόσωπος των γαλλοφώνων ιερέων, ο κ. Β. Αράπογλου (ACOGIF), ο κ. Α. Τσαπής (Ελληνική Κοινότητα Παρισίου), ο κ. Β. Φλωράκης (Ομοσπονδία Ελληνικών Κοινοτήτων Γαλλίας), ο κ. Πρεβελάκης, ο κ. Ν. Αλιάγας, ο πρέσβης της Κύπρου κ. Μ. Χατζημιχαήλ και ο πρέσβης της Ελλάδας κ. Δ. Καραϊτίδης. Όλοι εξήραν το 44ετές έργο του σεβ. Ιερεμία στη Γαλλία. Ο σεβασμιότατος Ελβετίας κ. Ιερεμίας πήρε τελευταίος το λόγο ευχαρίστησε όλους και μας υποσχέθηκε ότι δε θα μας ξεχάσει ποτέ.

Η Ελληνική Κοινότητα Παρισίου, ο σύλλογος Παλαιών Προσκόπων, ο σύλλογος Ραπτών, η Ακαδημία Χορού Παρθενών, η ACOGIF, και ο κ. Ε. Μαυρομμάτης προσέφεραν στο Σεβασμιότατο Ελβετίας κ. Ιερεμία ποιμαντορική ράβδο. Οι προσφορές των κκ Σταμάκου, Τσίχλη, των Αφων Μαυρομμάτη, όπως και όλων των κυριών, επέτρεψαν να γίνει η δεξίωση του αποχαιρετισμού. Η ενθρόνιση του σεβασμιωτάτου κ. Ιερεμία στη Γενεύη θα γίνει στις 9 Μαρτίου 2003.

Μητροπολίτης Γαλλίας εξελέγη ο σεβασμιότατος επίσκοπος Ρηγίου κ. Εμμανουήλ. Ο νέος Μητροπολίτης Γαλλίας είναι επίσης διευθυντής του Γραφείου της Ορθοδόξου Εκκλησίας στην Ευρωπαϊκή Ένωση και ορίστηκε εκπρόσωπος του Οικουμενικού Πατριαρχείου για το Θεολογικό διάλογο μεταξύ Ορθοδόξων και των πιστών των αρχαίων Ανατολικών Εκκλησιών. Η ενθρόνιση του Σεβασμιωτάτου Μητροπολίτου Γαλλίας κ. Εμμανουήλ θα γίνει το Σάββατο το πρωί, 8 Μαρτίου 2003, στις 11 π.μ., στο καθεδρικό ναό του Αγίου Στεφάνου.

Lors de sa séance du 20 janvier, le saint-Synode du Patriarcat œcuménique de Constantinople a élu à l'unanimité Mgr Jérémie, jusqu'à présent métropolitain de France au siège vacant de Suisse. Le Saint-Synode a décidé de lui confier également la direction du Centre Orthodoxe du Patriarcat Oecuménique de Chambésy à Genève, le Secrétariat chargé de la préparation du Saint - et -Grand Synode de l'Église Orthodoxe, ainsi que la représentation du Patriarcat Oecuménique dans le Dialogue entre Orthodoxie et Vieux-catholiques. Au siège devenu vacant de la Métropole de France, le Saint-Synode a élu à l'unanimité l'évêque de Réghion Mgr Emmanuel, directeur du Bureau de l'Église Orthodoxe auprès de l'Union Européenne. Le nouveau Métropolitain continue à occuper ce poste à Bruxelles, tandis que lui a été également confiée la représentation du Patriarcat Oecuménique dans le dialogue théologique entre l'Orthodoxie et les Églises Orientales anciennes.

HISTOIRE DE CHYPRE-ÉGLISES OCCUPÉES

Le 6 février 2003 a eu lieu le vernissage de l'exposition de peinture sur " Les églises occupées de Chypre ", en présence des Ambassadeurs de Grèce et de Chypre, M. D. Karaïtidis et Chatzimichaïl et de leurs épouses, du Consul Général de Grèce M. Georges Païzis et son épouse, du Directeur du Bureau de Presse de l'Ambassade de Chypre M. I. Giragossian, du Directeur de l'Académie Byzantine de Chypre M. D. Dimosthenous, du représentant du Ministère de l'Éducation de Chypre M. Matsis, du président de la Communauté Hellénique, M. A. Tsapis, du président de la Fédération des Communautés Helléniques de France, M. V. Florakis et du vice-président de la Communauté Chypriote de France M. A. Morphis. M. l'Ambassadeur de Chypre a présenté l'exposition, suivi par une présentation du travail de restauration et du problème de la sauvegarde du patrimoine byzantin de Chypre, pillé et détruit dans la partie occupée, encore, par l'armée turque, par le Père D. Dimosthenous. La soirée a clos Mme Anna Olvia Jacovides-Andrieu qui a présenté le livre (en anglais) sur les églises occupées de Chypre. Nous la remercions de nous avoir confié le texte de cette allocution.

Les églises occupées de Chypre

Anna Olvia Jacovides-Andrieu

L'architecture d'un pays et en particulier celle de ses édifices consacrés au culte, fait sans aucun doute partie de son patrimoine culturel et constitue un des codes fondamentaux exprimant les valeurs de la civilisation qu'ils représentent. Témoins d'un passé, appartenant à ce qu'il convient d'appeler art sacré, les églises de Chypre s'élèvent au-delà du temps, forgent elles aussi son identité culturelle, composent un des éléments de son héritage hiératique, mais traduisent surtout le sentiment religieux de l'homme envers le divin. Mémoire collective, elles servent de référence à tout un peuple qui se reconnaît et s'identifie à travers elles, à travers ce qu'elles évoquent et sont sans aucun doute la marque de sa présence spirituelle au fil des siècles.

Le pillage systématique et la destruction volontaire de la civilisation chypriote sont un des aspects et non des moindres, du drame de l'île, dû à l'invasion turque de 1974. L'ampleur du crime, car il s'agit d'un crime, commis à l'encontre du patrimoine culturel de Chypre, est incommensurable. La destruction des monuments situés en zone occupée, le détournement de leur vocation première fondaient l'un des axes principaux du nettoyage ethnique visant à effacer toute présence hellénique dans l'île.

Monsieur l'Ambassadeur de Chypre, Monsieur le Consul Général de Grèce, Monsieur le Président de la Communauté Hellénique de Paris, Révérends Pères, Monsieur le Vice Président de la Communauté Chypriote, mesdames, messieurs, chers amis, ce n'est pas avec plaisir, ni avec satisfaction que je présente aujourd'hui l'ouvrage : *Les églises occupées de Chypre* du révérend père Dimosthenis

Dimosthenous, docteur en théologie et conservateur, édité par l'Académie Byzantine de Chypre et l'Archevêché. Mon geste n'a rien avoir avec les qualités certaines de cette précieuse monographie qui matérialise la dimension du désastre. En tant que Chypriote d'abord, en tant qu'universitaire ensuite, j'aurais souhaité que de tels livres ne puissent jamais exister. Hélas la réalité est autre, irréversible et difficilement acceptable. Elle impose ce type de publication pour faire connaître cette dimension spécifique du drame de notre pays, même si une telle entreprise demeure très douloureuse autant pour son créateur que pour son lecteur.

Les églises occupées de Chypre constituent une sorte d'album, de 337 pages, qui répertorie les 520 édifices occupés par l'armée turque et montre à travers leurs photos l'ampleur de la catastrophe. Il serait impossible dans le temps qui m'est imparti de les énumérer. L'ouvrage peut être divisé en deux parties. Une première qui est composée de divers textes très intéressants. Elle contient l'adresse de Mon Seigneur Chrysostomos, archevêque de Chypre à qui est dédié ce livre, le message du Président de la République, monsieur Glafcos Clerides, une introduction de l'auteur qui présente l'ensemble de la situation et les conséquences pour le clergé de l'île, un autre texte mettant lui aussi en évidence la destruction systématique opérée par les forces d'occupation avec une liste de quelques exemples seulement les plus flagrants. Le lecteur rencontre ensuite un texte sur l'héritage ecclésiastique du pays, le discours de Monseigneur Makarios du 2 octobre 1974 devant l'assemblée générale de l'O.N.U., un texte signé par un Anglais, John Lindsay Opie, indigné des profanations commises dans les lieux saints orthodoxes, un article de Klaus Gallas sur les pillages de la partie byzantine située au nord de Chypre et avant la conclusion un article d'une revue juridique chypriote concernant les fameuses mosaïques de Kanakaria. Une liste exhaustive de tous les édifices religieux classés par région vient en quelque sorte clore la première partie. La seconde offre le spectacle désolant de toutes ces églises profanées, pillées, gravement endommagées dont certaines sont devenues des étables. Elles sont regroupées en fonction de la région à laquelle elles appartiennent. À gauche de chaque page du livre, elles sont situées sur une carte de l'île, accompagnées d'une légende, alors qu'à droite le choc des photos est insoutenable. Un livre sobre mais fort et poignant, qui s'élève comme un cri de protestation, et de douleur devant un vandalisme indigne des êtres humains, pourtant réel. Un livre noir symbolisé par la couleur de sa couverture qui illustre parfaitement, en guise de deuil et de lamentation notre douleur pour la destruction d'un héritage inestimable et irremplaçable qui s'inscrit dans le patrimoine mondial, et appartient à la mémoire collective de l'humanité. Le présent ouvrage a parfaitement réussi son but de faire connaître la dévastation de toutes ces églises chypriotes, et de marquer profondément en le bouleversant le cœur et l'esprit de son lecteur.

Στις 11 Ιανουαρίου 2003, ο κ. Χρήστος Παπάζογλου έκανε το δεύτερο μέρος της διάλεξης του για την ορθοδοξία στη νεοελληνική λογοτεχνία, παρουσία ενός μεγάλου αριθμού συμπατριωτών μας. Τη διάλεξη τίμησαν με τη παρουσία τους ο πρέσβης της Ελλάδας στη Γαλλία, κ. Δημ. Καραϊτίδης και η κα Λήδα Καραϊτίδη. Ήταν μια "μαγική" βραδυά, γιατί εκτός από όλα όσα ανέφερε και ανάλυσε ο αγαπητός σε όλους μας Χρήστος Παπάζογλου, η διάλεξη συνεχίστηκε για μεγάλο διάστημα με συζήτηση, που διακόψαμε, μόνο γιατί ήταν πολύ αργά. Δυστυχώς δεν μπορούμε να μεταφέρουμε γραπτά, όλα όσα ειπώθηκαν, ούτε κατά τη πρώτη διάλεξη, ούτε με την ανάλυση των δύο χαρακτηριστικών κειμένων: την εισαγωγή του "Λαμπριάτικου ψάλτη" του Αλέξανδρου Παπαδιαμάντη και το ποίημα του Κ. Π. Καβάφη "Στην εκκλησιά". Ζητήσαμε όμως από τον κ. Χρήστο Παπάζογλου και μας έδωσε τα εισαγωγικά στη διάλεξη του, καθώς και τα συμπεράσματα της. Τα δημοσιεύουμε, όπως έχουν, γνωρίζοντας ότι λείπουν πολλά και ιδιαίτερα η πολύ σεμνή, ζεστή και εξαιρετική ατμόσφαιρα της διάλεξης.

"Εισαγωγικά.

1) Η σχέση με τη θρησκεία είναι υπόθεση ιδιαίτερα προσωπική, εσωτερική. Δεν είναι υποχρεωτικώς σχέση με μιά θρησκεία, ούτε μένα ορισμένο τυπικό. Οπωσδήποτε κανείς δεν έχει δικαίωμα να επεμβεί, να συζητήσει, να προτείνει επ'αυτού οτιδήποτε-εκτός σε περίπτωση προσηλυτισμού. Δεν είναι επ'ουδενί η πρόθεσή μου.

Το αντικείμενο της διάλεξης αυτής είναι να εκθέσει και να συζητήσει μια σειρά διαπιστώσεις σχετικά με το ποιά είναι η θέση και ποιός ο ρόλος της ορθοδοξίας, της εκκλησίας, της θρησκευτικής συμπεριφοράς των πιστών στη νεότερη ελληνική λογοτεχνία-ιδιαίτερα σ'αυτήν που δημιουργήθηκε στα πλαίσια του εθνικού κράτους των δύο τελευταίων αιώνων. Και, κατ'επέκτασιν, στο μέτρο που η λογοτεχνία φανερώνει και εκφράζει την πραγματικότητα, στην ελληνική κοινωνία, στο εσωτερικό του ελεύθερου κράτους και του υπόδουλου ελληνισμού-και εν μέρει και στις ελληνικές παροικίες του εξωτερικού, μια και γι αυτές (με εξαίρεση την παροικία της Αιγύπτου) δεν έχουμε (η δεν γνωρίζω εγώ) αντίστοιχα λογοτεχνικά κείμενα.

Απευθύνομαι λοιπόν όχι στη βιωμένη προσωπική σχέση του καθενός με την πίστη, την πίστη του, αλλά στη βιωμένη σχέση μας με την κοινωνική παρουσία της ορθοδοξίας στα πλαίσια της ορθόδοξης κοινότητας και γενικότερα στον ελληνικό χώρο. Σας ζητώ να επιστρατεύσετε τις εμπειρίες σας σχετικά με την παρουσία της εκκλησίας, της ορθοδοξίας, στην καθημερινή

μας συλλογική ζωή, σχετικά με τις συμπεριφορές-όσες εξωτερικά και κοινωνικά γίνονται αντιληπτές-των πιστών στις διάφορες σχέσεις τους με την εκκλησία.

Επομένως με ενδιαφέρει όχι το πως βιώνει ο καθένας μας την προσωπική του σχέση με τον θεό (πίστη, πρακτική, μυστήρια κλπ) αλλά η φιλολογική, ιστορική πλευρά του θέματος. Οτι δηλαδή μπορεί να διαπιστώσει ο φιλόλογος, ο μελετητής των νεοελληνικών λογοτεχνικών κειμένων ως πραγματικότητα βιωμένη στα πρόσωπα της ποίησης και του πεζού λόγου και, κατ'επέκτασιν, στον ευρύτερο κοινωνικό χώρο της ελληνικής συλλογικής ζωής. Και, δεύτερον, η ιστορική σκοπιά, για ποιούς λόγους η ορθοδοξία κατέληξε να βιώνεται και να παρουσιάζεται με τον τρόπο που περιγράφεται στα κείμενα της νεοελληνικής λογοτεχνίας.

2) Ο κίνδυνος της λογικής κατασκευής, βέβαια, ελλοχεύει. Είναι γνωστό ότι μπορεί κανείς να κάνει τα κείμενα να λένε ότι θέλει-ιδίως όταν τα χρησιμοποιεί αποσπαστικά και συνοπτικά. Μπροστά στον κίνδυνο αυτό δεν διατείνομαι ότι κατέχω την αλήθεια. Λέω μόνον ότι η αλήθεια στην πίστη δεν μπορεί παρά να είναι μιά και μόνη. Αλλά στην ιστορία και στη μελέτη των κειμένων η αλήθεια είναι πάντοτε πολύπλευρη και πολυσήμαντη. Μπορώ μόνο να υποσχεθώ πως σας λέω ότι ξέρω πάνω στο θέμα μας, πως δεν σας κρύβω τίποτε και, πως, όσα θα σας πώ, είναι ο τρόπος με τον οποίο προσωπικά διαβάζω τα κείμενα και ζω την ορθοδοξία στο χώρο της Ελλάδας (και του ελληνισμού γενικότερα). Για τα υπόλοιπα σας διαβε-

βαίω για την καλή μου πίστη και επικαλούμαι την καλή σας θέληση και διάθεση απέναντί μου.

3) Η γενικότητα του θέματος το καθιστά προβληματικό. Καταλαβαίνεται, βέβαια, ότι στα πλαίσια μιας διάλεξης δεν είναι δυνατόν να σας μιλήσω για την παρουσία της ορθοδοξίας στο λογοτεχνικό έργο του κάθε ποιητή και πεζογράφου- που άλλωστε ούτε συστηματικά το γνωρίζουμε, ούτε και είναι δυνατόν να σας παρουσιάσω. Όμως πιστεύω ότι, μεθοδολογικά, δεν γίνεται κανένα λάθος, αν σας πώ ότι όλα τα λογοτεχνικά κείμενα, όσα έχω διαβάσει, μας μαρτυρούν μιά πρόσληψη της ορθοδοξίας από την ελληνική κοινωνία που δεν διαφέρει καθόλου από την πρακτική εμπειρία, που έχουμε ο καθένας μας για την ορθοδοξία και τις εκδηλώσεις της. Με άλλα λόγια, τα λογοτεχνικά κείμενα παραδίδουν μια πρακτική της ορθοδοξίας που όλοι μας, όσοι όντας ορθόδοξοι και έχοντας ζήσει στην Ελλάδα, ή γενικότερα, σε ελληνικό χώρο, μπορούμε εύκολα να διαπιστώσουμε στις προσωπικές μας εμπειρίες. Γι' αυτό τολμώ να μιλήσω, χωρίς ιδιαίτερους μεθοδολογικούς κινδύνους, για ένα τόσο γενικό θέμα, έστω και χωρίς να μπορώ να αποδεικνύω πάντοτε τα όσα λέω, παραπέμποντας σε συγκεκριμένα κείμενα. Μπορώ να παραπέμνω στις προσωπικές σας- όσο και κοινές σε όλους- εμπειρίες της ορθοδοξίας. Εσείς θα με σταματήσετε αν κάτι σας φανεί πως δεν αντιστοιχεί στα προσωπικά σας βιώματα. Γιατί, στο τέλος, η λογοτεχνία δεν έχει να μας μάθει τίποτε για την κοινωνική διάσταση της ορθοδοξίας. Η λογοτεχνία απλώς αποτυπώνει ότι " παρεδόθη προς ημάς από αιώνων εν τη λαμπρότητι και τη επιβολή της θείας λειτουργίας, ότι γεννά εντός των καρδιών, των προδιατεθειμένων προς τούτο από κληρονομίας, από γεννήσεως, και από ανατροφής, την μεγάλην θρησκευτικήν συγκίνησιν " (Κ. Παλαμάς, Δια το ζήτημα της μεταφράσεως του ευαγγελίου, 1899).

Σας παρουσιάζω λοιπόν τις διαπιστώσεις στις οποίες με έχουν οδηγήσει τα διαβάσματά μου αλλά και η προσωπική μου εμπειρία της κοινωνικής θρησκευτικής ζωής στην Ελλάδα.

Συμπεράσματα

1) Η ορθοδοξία στην νεοελληνική λογοτεχνία δεν φαίνεται να ενδιαφέρει τους Έλληνες ως θρησκευτικό δόγμα, ούτε ως μεταφυσική αναζήτηση, ούτε ως θρησκευτική

άσκηση, ούτε ως υπαρξιακή αγωνία, ούτε ως οδός ατομικής σωτηρίας. Ο Θεός υπάρχει όπως τον διδάσκει η κοινωνικοποιημένη εκκλησία. Εθιμική νηπιόθεν διαπαιδαγώγηση.

2) Η σχέση των ελληνογλώσσων με την ορθοδοξία παρουσιάζεται στη λογοτεχνία ως μιά σχέση μεγάλης οικειότητας με το θείο, που θα μπορούσε να θεωρηθεί ειδωλολατρική. Ως μια σχέση εθιμική, συναισθηματική, αισθητική, εθνική, ιδεολογική.

3) Η ορθοδοξία ενδιαφέρει τους ελληνόφωνους (και του εθνικού κράτους και της οικουμενικής εκκλησίας) ως φορέας - ο μοναδικός πλέον σήμερα - της συνέχειας και της οικουμενικότητας της ελληνικής ανθρωπιστικής παιδείας και παράδοσης. Η ορθοδοξία είναι η μόνη εναπομείνασα οικουμενική διάσταση του ελληνισμού. Και αυτό παρά τις αντιθέσεις και προστριβές που δημιουργούνται μεταξύ εθνικής ελληνικής εκκλησίας και οικουμενικού πατριαρχείου.

4) Κοντολογής, η ορθοδοξία στην ελληνική λογοτεχνία (κυρίως των δύο τελευταίων αιώνων, των αιώνων της ύπαρξης του ελληνικού κράτους) προβάλλει κυρίως ως μιά βασική ιδεολογική συνιστώσα της ελληνικής πολιτισμικής ταυτότητας, ως μιά βασική διάσταση της ανθρωπιστικής παράδοσης και παιδείας μας, ως ένα μονιμότερο υπόβαθρο (μαζί με τη γλώσσα και τον αρχαιοελληνικό πολιτισμό) της αυτοσυνειδησίας μας.

Με ένα λόγο, απογυμνωμένη από κάθε μεταφυσική και υπαρξιακή αναζήτηση και αγωνία, επικεντρωμένη αποκλειστικά στην ηθική υποστήριξη των πιστών και στην ηθική βελτίωση της ατομικής συμπεριφοράς τους, καλλιεργώντας μέσω της λατρείας μια εθιμική συναισθηματική προσκόλληση σε μιά ακατανόητη πλέον εκκλησιαστική " παράδοση ", η ελληνική ορθοδοξία (και η ελληνική αυτοκέφαλη εκκλησία) στην ελληνική λογοτεχνία είναι απολύτως εκκοσμιευμένη.

Η σχέση αυτή των Ελλήνων με την ορθοδοξία δεν είναι λιγότερο δυνατή, ούτε λιγότερο βαθιά. "

ΡΗΓΑΣ - ΚΟΡΑΗΣ

ΠΡΩΤΕΡΓΑΤΕΣ ΤΟΥ ΝΕΟΕΛΛΗΝΙΚΟΥ ΔΙΑΦΩΤΙΣΜΟΥ

Ρένα Σταυρίδη-Πατρικίου

- Ο Ρήγας και ο Κοραΐς αποτελούν θεμελιώδη σημεία αναφοράς της συλλογικής μνήμης. Το έργο τους και οι ιδέες τους συνδεδεμένες στη νεοελληνική συνείδηση με την πορεία προς τη συγκρότηση του εθνικού κράτους θα χρησιμοποιηθούν από διαφορετικές και συχνά αλληλοσυγκρουόμενες ιδεολογικές προσεγγίσεις, οι οποίες αναζητούν μέσω της αναφοράς στην ιστορία τη νομιμοποίηση κοινωνικών και πολιτικών ιδεών και πρακτικών.
- Η υπέρμετρη χρήση τους ως εθνικών συμβόλων υποβίβασε πολλές πτυχές από το διαφωτιστικό περιεχόμενο του έργου τους: έφτασε, μάλιστα, να επισκιάσει και τον ίδιο τον Διαφωτισμό, ως πλέγμα συνειδησιακών φαινομένων και ιδεών από το οποίο άντλησαν και οι δύο τα ουσιωδέστερα συστατικά της δημιουργίας τους.
- Ο Ρήγας (1757-1798) εξέφρασε και υπερέπησε τις ιδέες αυτές ως τις ακραίες συνέπειές τους, δηλαδή, την επανάσταση. Το σύστημα αντιλήψεων που αφορούσε την πνευματική, παιδευτική και πολιτική προαγωγή του έθνους, το μετέλλαξε σε συγκεκριμένο επαναστατικό και πολιτειακό σχέδιο. Ο Κοραΐς (1748-1833), ο επιβλητικός λόγιος του Παρισιού, ο φίλος των Ιδεολόγων, το μέλος της *Société des Observateurs de l'Homme*, προσέφερε στην ελληνική κοινωνία ένα μεγαλόπνοο και μακράς διάρκειας έργο που στόχευε στην αφύπνιση της εθνικής συνείδησης και τη συγκρότηση μιας εθνικής παιδείας και γλώσσας.
- Ο Ρήγας προσέφερε και το έργο του και τη ζωή του. Από αυτά την άποψη ήταν ακόμη πιο εύκολο να γίνει το απόλυτο σύμβολο μιας μαρτυρικά κατακτημένης εθνικής ανεξαρτησίας. Έτσι, δυσκολευόμαστε μερικές φορές να θυμηθούμε πως ο Ρήγας, αυτό το γνήσιο τέκνο του γαλλικού Διαφωτισμού έζησε, έγραψε, έδρασε και τελικά θυσιάστηκε μέσα στη δίνη μιας συγκεκριμένης σύγκρουσης: της σύγκρουσης ανάμεσα στις νέες ιδέες που κατακυριεύαν την Ευρώπη και τις παλαιές που αντιστέκονταν.
- Ο Ρήγας γεννήθηκε στο Βελεστίνο της Θεσσαλίας από εύπορους γονείς και ο ίδιος υπέγραφε πάντα ως Ρήγας Βελεστινλής. Όμως το Βελεστίνο βρίσκεται στις Αρχαίες Φερρές. Η προσήλωση στον κλασικισμό και η αρχαιομανία των μεταγενέστερων αλλά και των συγχρόνων του οδήγησε στη μετατροπή τού ονόματός του σε Ρήγας Φερραΐος, με το οποίο και καθιερώθηκε στις νεοελληνικές συνειδήσεις. Ο ίδιος δεν χρησιμοποίησε ποτέ το όνομα Ρήγας Φερραΐος αλλά ούτε είμαστε οίγουροι για το ποιο ήταν το πραγματικό του όνομα.
- Δεν έχουμε πολλές πληροφορίες για τη ζωή του, αλλά ξέρουμε πως όταν έφυγε από το Βελεστίνο, έζησε σε τρεις μεγάλες πόλεις: Κωνσταντινούπολη, Βουκουρέστι, Βιέννη. Και οι τρεις πόλεις αντιπροσωπευτικές της ακμάζουσας δράσης του ελληνομού εκείνη την περίοδο. Στην Κωνσταντινούπολη έζησε κοντά στους

Φαναριώτες, τους έλληνες αξιωματούχους της οθωμανικής αυτοκρατορίας, στο Βουκουρέστι έζησε κοντά στους έλληνες ηγεμόνες των ημιαυτόνομων παραδουναβίων περιοχών και στη Βιέννη έζησε κοντά στην ανθηρή ελληνική εμπορική παροικία.

Όπως είναι γνωστό η πρώτη φάση της συγγραφικής δραστηριότητας του Ρήγα τοποθετείται το 1790, όταν δημοσιεύονται στη Βιέννη δύο έργα του, *Το Σχολείον των ντελικάτων εραστών* και το *Φυσικής απάνθισμα*.

Εντελώς διαφορετικά μεταξύ τους, τα δύο αυτά έργα αλληλοσυμπληρώνονται προκειμένου να συγκροτήσουν το σύστημα εννοιών του Διαφωτισμού, έτσι όπως το είχε συλλάβει ο Ρήγας: πίστη στον ορθό λόγο, στην εξελιγμότητα του ανθρώπου, στην κοινωνική ισότητα, στη δυνατότητα της ευτυχίας. Όπλα προς αυτή την κατεύθυνση: ζωντανή γλώσσα, ελεύθερη σκέψη και γνώση του φυσικού κόσμου.

Το 1790, όταν ο Ρήγας φεύγει από το Βουκουρέστι και φτάνει στη Βιέννη είναι 33 χρονών. Έχει ήδη κάνει επιχειρήσεις. Έχει ήδη κτηματική περιουσία στη Βλαχία κι έχει ήδη χρηματίσει σύμβουλος φαναριωτών ηγεμόνων. Έχει ταυτόχρονα αποκτήσει πολύ σημαντική παιδεία: έχει διαβάσει Βολταίρο, Ρουσσώ, την Εγκυκλοπαίδεια, τον Μοντεσκιέ.

Τα δύο βιβλία τυπώνονται στο ελληνικό τυπογραφείο της Βιέννης. Το *Σχολείο* περιλαμβάνει διασκευές έξι ιστοριών του γάλλου συγγραφέα Ρετίφ ντε λα Μπρετόν, από το έργο του τελευταίου *Les Contemporaines ou aventures des plus jolies femmes de l'âge présent*. (42 τόμοι, εκδόθηκαν από το 1780 ως το 1785). Ο Ρήγας δηλώνει ότι πρόκειται για μετάφραση χωρίς ωστόσο να κατονομάζει τον συγγραφέα που μεταφράζει. Η ταύτιση με τον Ρετίφ ντε λα Μπρετόν έγινε πολύ αργότερα, μόλις το 1950.

Πρόκειται για ερωτικές ιστορίες, μεταφρασμένες από τα γαλλικά, σε γλώσσα ομιλούμενη. Και τα τρία αυτά στοιχεία υπηρετούν έννοιες του Διαφωτισμού και συνιστούν αιτίες πρόκλησης. Φοβούμενος, βέβαια, ο Ρήγας τις αντιδράσεις απέναντι σε ένα ζήτημα τόσο τολμηρό διευκρινίζει στον πρόλογο ότι οι ερωτικές ιστορίες που μεταφράζει καταλήγουν σε γάμο και γι' αυτό δεν πρέπει να δυσφορούν οι διάφοροι κακόπιστοι.

Παρά ταύτα με τις ιστορίες αυτές εισάγεται μια τεράστια αλλαγή: ο γάμος γίνεται μια ατομική υπόθεση και όχι αντικείμενο άλλου τύπου οικογενειακών και οικονομικών διαπραγματεύσεων και οι ήρωες έρχονται σε επαφή μεταξύ τους μολονότι δεν προέρχονται από την ίδια κοινωνική τάξη. Η διαφωτιστική πρόθεση είναι σαφής: ατομική ελευθερία, κοινωνική ισότητα.

Όπως ειπώθηκε, ήδη, η μετάφραση ενός γαλλικού ρομάντζου για το ελληνικό κοινό εκείνης της περιόδου ήταν και από μόνη της μία πρόκληση. Η Γαλλία ελκύει τους νέους της Κωνσταντινούπολης και των παραδουναβίων ηγεμονιών, αλλά από τη Γαλλία έρχονται και οι ιδέες της διαφθοράς και της Επανάστασης. Η συνήθεια της γαλλοφιλίας και γαλλορέθειας αρχικά σατιρίζεται αλλά υπάρχει και προειδοποίηση για τον κίνδυνο που διατρέχουν τα έθνη. Ιδού ένα δείγμα της σάτιρας:

«λέγουν ἔχομεν βιβλία και ρομάντζα Γαλλικά
ὄλα τ' ἄλλα τα βιβλία εἶναι μελαγχολικά!
Εἴμεθα πεφωτισμένοι φιλοσόφων μαθηταί».

.....
Ὅθεν με αὐτά τα φῶτα, με φραντζέζικα χαρτιά
αναιδῶς οἱ νέοι βάζουν εἰς τα σπῖτια των φωτιά».

Ἄς σημειωθεί σε παρένθεση ὅτι Ἕλληνες πανεπιστημιακοὶ μελετητὲς του Ρήγα μέχρι ἀρκετὰ πρόσφατα θεωροῦσαν ὅτι τὸ ἔργο αὐτὸ εἶναι νεανικὸ ἀμάρτημα ἢ «φιλολαγικὸ ἀτόπημα» ἢ ὅτι πρόκειται «περὶ βιβλίου ἀνευ οὐδεμιᾶς ἀξίας τελειῶς ζένον πρὸς τὸ λογοτεχνικὸν και ἐθνικὸν ἔργον του Ρήγα». Οἱ ἀπόψεις αὐτὲς ἀπηγοῦν λίγο και τις ἀπόψεις που υπῆρχαν και στη Γαλλία για τον Ρετίφ, ὁ ὁποῖος ἐθωρεῖτο ἀπὸ μια κατεστημένη μερίδα λογίων ἑνὸς κοινὸς ἐκλαϊκευτῆς ἰδεῶν: ἑνὸς «Ρουσσῶ του δρόμου», ἑνὸς «Βολταίρου για τις καμαριέρες».

Ταυτόχρονα με τὸ *Σχολεῖον* κι ἐνῶσω ὁ Ρήγας εἶναι στη Βιέννη κυκλοφορεῖ τὸ *Φυσικὴς Ἀπάνθισμα*. Τὸ βιβλίο ἔχει καθαρὰ διδακτικὸ σκοπὸ και ἡ ἔννοια της πνευματικῆς παιδείας που υπηρετεῖται σ' αὐτὸ συμπληρῶνει τὴν πθικὰ παιδεία που υπηρετεῖται στο *Σχολεῖο*. Ἄν σκεφτοῦμε ὅτι στο *Ἀπάνθισμα* ὑπάρχει σημεῖωση του συγγραφέα με τὴν ὁποία προαναγγέλλει τὴν ἐκδοσὸν του *Πνεύματος των Νόμων* του Μοντεσκιέ —ἡ ὁποία τελικὰ δὲν ἐγίνε— βλέπουμε, νομίζω, τὴν τρίπτυχη ἀντίληψη περὶ παιδείας του ἔθνους που εἶχε ὁ Ρήγας: πθικὰ, πνευματικὰ, πολιτικὰ.

Τὸ *Φυσικὴς Ἀπάνθισμα* εἶναι μετάφραση λαμμάτων ἀπὸ τὴ γαλλικὰ Ἐγκυκλοπαιδεία κυρίως. Αὐτὸ, που σὲν προκειμένη περίπτωση θεωρεῖ συνδρομὴ για τὸ ἔθνος εἶναι ἡ ἀναλλαγὴ ἀπὸ τὴ δεσποδαιμονία μέσω της ἐπαφῆς με τὴ φυσικὴ ἐπιστῆμη —θέλει να ἐξηγήσει «τα φαινόμενα των ὁποίων αἱ ἀρχαὶ ἦταν ἀγνωστοὶ εἰς τους ἀμαθεῖς και δειλοὺς».

Και σ' αὐτὸ τὸ ἔργο, διαπιστώνουμε πως βρισκονται και πάλι συγκεντρωμένα τα στοιχεῖα που ἀποδεικνύουν τὴν ἰσχυρὰ διαφωτιστικὰ πρόθεση του Ρήγα. Ἐδῶ ἐμφανίζονται με ἀκόμη πιο κατηγορηματικὸ τρόπο. Ἡ μετάφραση γίνεται σὲν ὁμιλουμένη γλῶσσα ἀλλὰ σὲν πρόλογο υπογραμμίζεται τὸ γεγονός: «Ἡ αἰτία ὁποῦ μετεχειρίσθη ἀπλοῦν ὕφος ἴπον διὰ να μὴν προσεξήσω με τὴν γριφότητα του ἑλληνισμοῦ (= ἀρχαϊσμοῦ) εἰς τους ἄλλους ἐκεῖνο ὁποῦ ὁ ἴδιος ἐπάθα σπουδάζοντας».

Ὡς πρὸς τὸ περιεχόμενο του βιβλίου, αὐτὴ τὴν φορὰ δὲν ὑπάρχει προβολὴ νέων πθικῶν ἀξιών ὁπως στο *Σχολεῖον*, ἀλλὰ νέων πνευματικῶν ἀξιών. Για να καταλάβουμε πάλι τις διαστάσεις των ἀνατροπῶν που σημεῖωνονται μέσα ἀπὸ αὐτὸ τὸν τρόπο σκέψης, ἄς δοῦμε πιο εἶναι τὸ κλίμα μέσα στο ὁποῖο κυκλοφορεῖ τὸ βιβλίο. Τὸ 1781 ὁ Μοισιόδακος δημοσιεύει μια *Θεωρία της Γεωγραφίας* ὁποῦ ἀνάμεσα σ' ἄλλα γράφει και για τὴν κίνηση της γης, ἀλλὰ με πολλὰ προσοχή για να μὴν προκαλέσει: «ἐνῶ ἐγκρίνω τὴν δόξαν των Νεωτέρων, μίτε επικυρῶ, μίτε ακυρῶ αὐτὴν τὴν δόξαν». Τὸ 1797 ὁ Σέργιος Μακραιὸς, καθηγητὴς σὲν Παιριαρχικὰ Σχολὰ της Κωνσταντινουπόλης, γράφει ἐνα «Τρόπαιον ἐκ της ἑλλαδικῆς ναυπηλίας κατὰ των ὁπαδῶν του Κοπερνίκου».

Εἶναι φανερὸ πως ὁ θρησκευτικὸς οὐμανισμὸς των προηγούμενων αἰῶνων υποχωρεῖ.

Ἡ δεσποζουσα θέση της Ἐκκλησίας ὡς ἀποκλειστικὸ φορεὰ παιδείας κλονίζεται. Νέες κοινωνικὲς δυνάμεις ἐρχονται στο προσκάνιο και χειρίζονται μόνες τους τα ζήτηματα της παιδείας. Και τα ζήτηματα παιδείας που ἐνδιαφέρουν τις νέες αὐτὲς δυνάμεις προκύπτουν ἀπὸ τὸ σύστημα ἐννοιῶν του Διαφωτισμοῦ: ἀρχαιοελληνικὸς κόσμος-Φυσικὲς Ἐπιστῆμες. Ἀποτέλεσμα του φαινομένου αὐτοῦ εἶναι ἡ σκλήρυνση της στάσης ἐνὸς μεγάλου τμήματος της Ἐκκλησίας ἀπέναντι ὄχι μόνο στη Φυσικὴ ἀλλὰ και στο ἀρχαιοελληνικὸ πνεῦμα. Π.χ. παράλληλα με τις ἀντιδράσεις για τὸν Κοπερνίκου, σημεῖωνονται ἀντιδράσεις για τὴ μόδα —που ἔχει τρομερὰ διαδοθεῖ— να βαφτίζονται οἱ Ἕλληνες με ἀρχαῖα ὀνόματα τα καράβια τους και τα παιδιὰ τους. Ἡ ἀντίδραση αὐτὰ θα κορυφωθεῖ λίγο ἀργότερα ὅταν ὁ Πατριάρχης Γρηγόριος Ε' στέλνει ἐγκύκλιο με τὴν ὁποία καταδικάζεται τὸ «κατὰ καινοτομίαν» ἐμφανιζόμενο ἔθιμο που εἶναι «μία καταφρόνησις της χριστιανικῆς ὀνοματοθεσίας».

Μέσα σ' αὐτὸ τὸ κλίμα ὁ Ρήγας ἐκδίδει τὴ *Φυσικὴ*, στρέφεται πρὸς τους ἀρχαίους, ἐκδίδει τὴν προσωπογραφία του Μεγαλέξανδρου, μεταφράζει τὸν *Νέο Ἀνάχαρσι* του Ἀββέ Barthélemy, εἰκονίζεται ὁ ἴδιος με ἀρχαῖα περικεφαλαῖα και ὑμνεῖ τὸν Βολταίρο.

Ὁ Ρήγας ξαναπαίει στη Βιέννη τὸ καλοκαίρι του 1796. Οἱ εἰδήσεις που ἔχουμε για τὴν περίοδο αὐτὰ που βρισκονται στο Βουκουρέστι ἔχουν σχέση μόνο με τὴν προσωπικὰ του ζωὴ. Ἡ ἀπόφαση να ἐπιστρέψει στη Βιέννη, ὁποῦ βρισκονται τὸ τυπογραφεῖο των φίλων του και να ἐκδώσει προπαγανδιστικὸ υλικὸ, συνδέεται ὁποσοδήποτε με τὴν ἐναρξη της πορείας των γαλλικῶν στρατευμάτων πρὸς τὴν Ἀνατολή. Ὁ Ρήγας, ὁπως και πολλοὶ Ἕλληνες, περιμένουν πολλὰ ἀπὸ τὸ στρατὸ της Γαλλικῆς Ἐπανάστασης και ἀπὸ τὸν Ναπολέοντα.

Αὐτὴ τὴν φορὰ πηγαίνει στη Βιέννη ὁργανωμένος, πλαισιωμένος ἀπὸ συνεργάτες και με πρόγραμμα ἐκδοτικὸ, σαφέστερο ὡς πρὸς τις προθέσεις του. Οἱ προθέσεις εἶναι πολιτικὲς, ἐπαναστατικὲς. Μέσα στο 1797 τυπῶνει και κυκλοφορεῖ μια σειρά ἀπὸ χάρτες (Νέα Χάρτα της Βλαχίας, Γενικὴ Χάρτα της Μολδαβίας, Μεγάλη Χάρτα της Ἑλλάδος), μια χαλκογραφία του Μεγάλου Ἀλεξάνδρου, και δύο βιβλία: Ὁ *Ἠθικός Τρίπους*, και Ὁ *νέος Ἀνάχαρσις*.

Στο μεταξύ, οἱ ἐξελίξεις σὲν ἐυρωπαϊκὸ χῶρο τὸν προλαβαίνουν. Τὸν Ἰούνιο του 1797 οἱ γαλλικὲς δυνάμεις ἀποβιβάζονται σὲν Κέρκυρα. Ἡ εὐκαιρία δὲν πρέπει να χαθεῖ. Ὁ Ρήγας ἀποφασίζει να προβεῖ σὲν σύνταξη και τὴν ἐκδοσὸν καθαρὰ πολιτικῶν κι ἐπαναστατικῶν κειμένων και ἐφοδιασμένος μ' αὐτὸ τὸ υλικὸ να ξεκινήσει μια συγκεκριμένη δράση, ἐνδοχόμενος και σὲν ἴδια τὴν τουρκικὰ ἐπικράτεια. Τυπῶνει μυστικὰ, πάντα σὲν Βιέννη, τὴ *Νέα Πολιτικὴ Διοίκηση* —τὸ μανιφέστο με τὸ Σύνταγμα του, που ἐγίνε θρύλος σὲν ἑλληνικὲς συνειδήσεις— και ξεκινάει για τὴν Τεργέστη. Ἀπὸ κει πρόκειται να πάρει τὸ πλοῖο για να μεταβεῖ σὲν γαλλοκρατούμενες περιοχές. Ἐχει ἐμπιστευτεῖ στο φίλο του Γεώργιο Πούλιο τὴν ἀποστολὴ των κιβωτιῶν με τα ἀντίτυπα της *Νέας Πολιτικῆς Διοίκησης* κι ἐνὸς *Ἐγκολπίου Στρατιωτικοῦ* που του ἔχει ἀφήσει να ἀποτελεῖώσει τὸ τύπωμα. Τὸ *Ἐγκόλιον* θα ἴταν δεμένο με τὴν ἑλληνικὰ

απόδοση του γαλλικού επαναστατικού άσματος La Carmagnole.

Τη νύχτα της 19ης Δεκεμβρίου 1797 κι ενώ περιμένει τα κιβώτια, ο Ρήγας συλλαμβάνεται μ' άλλους επτά συντρόφους του σ' ένα ξενοδοχείο της Τεργέστης. Μεταφέρεται κατόπιν στη Βιέννη. Κρατείται για ένα μεγάλο διάστημα και ανακρίνεται εξαντλητικά. Παραδίδεται τελικά στους Τούρκους και εκτελείται μαζί με τους συντρόφους του, στο Βελιγράδι, στις 24 Ιουνίου 1798.

Τα κιβώτια που περίμενε ο Ρήγας και δεν έφτασαν ποτέ στον προορισμό τους περιείχαν 2.785 αντίτυπα της *Νέας Πολιτικής Διοίκησης*. Το τελευταίο και διασπρότερο έργο του Ρήγα κατασχέθηκε από τις αυστριακές αρχές και κανένα αντίτυπο δεν έχει βρεθεί μέχρι σήμερα.

Χειρόγραφα αντίγραφα, ωστόσο, φαίνεται πως κυκλοφόρησαν ευρύτατα στους ελληνικούς κύκλους της Ευρώπης αλλά και των οθωμανικών περιοχών. Τα αντίγραφα είχαν γίνει από τα λιγοστά αντίτυπα του έργου που είχαν προλάβει και είχαν κυκλοφορήσει πριν από τη σύλληψη του Ρήγα. Από τέτοια χειρόγραφα έγιναν οι δημοσιεύσεις του 19ου αιώνα και χάρις σ' αυτά διαβάζουμε το πλήρες και ακριβές κείμενο του Ρήγα. Η *Νέα Πολιτική Διοίκηση* περιλαμβάνει, όπως είναι γνωστό, α. μία επαναστατική προκήρυξη γραμμένη από τον ίδιο τον Ρήγα, β. μία διακήρυξη των δικαιωμάτων του ανθρώπου, μετάφραση της γαλλικής Διακήρυξης των δικαιωμάτων του ανθρώπου και του πολίτη, με προσθήκες του Ρήγα, γ. ένα Σύνταγμα της Ελληνικής Δημοκρατίας, μετάφραση του γαλλικού Συντάγματος του 1793, πάλι με προσθήκες δικές του και δ. το πασίγνωστο πολεμικό άσμα, τον «Θούριο».

Στη διάρκεια της κράτησης του Ρήγα και ενώ μόλις είχαν αρχίσει να κινούνται τα πρώτα αντίτυπα των παραπάνω κειμένων, εκδηλώθηκε έντονη η αντίδραση του Πατριαρχείου της Κων/πόλης. Ο Πατριάρχης Γρηγόριος Ε' έστειλε δύο εγκυκλίους με τις οποίες καταδικάζει το έργο ως προς τη μορφή, γιατί ήταν γραμμένο στην ομιλουμένη, και ως προς το περιεχόμενο, διότι ήταν επικίνδυνο για την ορθόδοξη πίστη.

Ο Κοραΐς είναι ο πρώτος επιφανής Έλληνας που δηλώνει δημόσια τη συμπάραστασή του στον Ρήγα, στο έργο του *Αδελφική Διδασκαλία* (1798). Η *Αδελφική Διδασκαλία* είναι το πρώτο πολιτικό κείμενο του Κοραΐ. Είναι το κείμενο, με το οποίο ο Κοραΐς αναιρεί το περιεχόμενο της *Πατρικής Διδασκαλίας*, έργου που καταδικάζει τις αρχές της ελευθερίας και της ισονομίας και που προέρχεται επίσης από κύκλους του Πατριαρχείου. Σ' αυτό, λοιπόν, το πολιτικό κείμενο μέσα στο οποίο φαίνονται ήδη όλες οι αντιθέσεις του νεοελληνικού Διαφωτισμού, ο σοφός του Παρισιού, αφού καταγγείλει τον αυτοκράτορα της Αυστρίας «ότι παρέδωκεν ασπλάχνως εις τον τύραννον της Ελλάδος οκτώ Γραικούς» κάνει έκκληση στους Έλληνες κατοίκους της Τεργέστης, να εγκαταλείψουν ούσωμοι την αυστριακή πόλη και να εγκατασταθούν στα υπό γαλλική κατοχή Επείτνποσα, προκειμένου να ζήσουν μια ήρεμη κι ευτυχή ζωή.

Η πάλη ανάμεσα στους δύο διαφορετικούς κόσμους ιδεών θα συνεχιστεί και τον 19ο αιώνα. Όταν ξεσπάσει η Επανάσταση, ο Γρηγόριος Ε', όπως ξέρουμε, θα έχει κι αυτός τη μαρτυρική τύχη του Ρήγα.

Οι αντίρροπες δυνάμεις θα συγχωνευτούν μέσα στη δίνη ενός πολέμου που θα οδηγήσει στη δημιουργία του ελληνικού κράτους. Ο συγκερασμός αυτών των δύο τόσο διαφορετικών κόσμων θα καταλήξει στη συγκρότηση μιας εικόνας, την οποία η συλλογική μνήμη, ενισχυμένη από την επίσημη παιδεία, θα διατηρήσει μέχρι σήμερα.

Η αλήθεια, ωστόσο, είναι πως οι δρόμοι της πρόσληψης ενός φαινομένου από τους μεταγενέστερους είναι εξαιρετικά περίπλοκοι. Πέρα, λοιπόν, από τους συγκερασμούς στους οποίους επιδόθηκε το ελληνικό κράτος αμέσως μετά την ίδρυσή του, πρέπει να πούμε πως η πρόσληψη και η συμβολοποίηση του Ρήγα έγινε με ιδιαίτερα αντιφατικούς τρόπους.

Η κατασκευή, η οικειοποίηση και, στη συνέχεια, η χρησιμοποίηση των συμβόλων, τα οποία είχε ανάγκη η ελληνική κοινωνία για να κάνει συνεκτική τη μνήμη της, μετά την ίδρυση του ελληνικού κράτους, στηρίχθηκαν —όπως ήταν φυσικό— σε κριτήρια που είχαν σχέση με τις έννοιες της εθνικής ενότητας και της εθνικής συνέχειας. Με την ανάπτυξη των σοσιαλιστικών ιδεών, στο δεύτερο μισό του 19ου αιώνα, προστέθηκαν κριτήρια που είχαν σχέση με την κοινωνική συσπείρωση και τα υπερεθνικά μορφώματα, στα οποία στόχευε η διεθνιστική ιδεολογία. Με τη θεωρητική θεμελίωση του μαρξισμού, στις αρχές του 20ού αιώνα, τα κοινωνικά κριτήρια, εξειδικεύτηκαν σε ταξικά.

Μέσα σ' αυτή τη διαλεκτική πορεία των ιδεολογιών καλλιεργήθηκε και ο συμβολισμός του Ρήγα. Ο Ρήγας δηλαδή θα αναπαραστήσει ταυτόχρονα στις ελληνικές συνειδήσεις, τον οραματιστή της Μεγάλης Ιδέας, δηλαδή της ανασύστασης του Βυζαντίου, και την εμπνεύσασα δύναμη του σοσιαλιστικού διεθνισμού. Θα γίνει συγχρόνως έμβλημα εθνικής ομοψυχίας, υπερταξικής λαϊκοφροσύνης και κοινωνικής ανατροπής. Εκείνο, ωστόσο, που θα δημιουργήσει τη μεγαλύτερη σύγχυση θα είναι ο οικουμενικός χαρακτήρας της πολιτειακής οργάνωσης, η οποία συνοδεύει το απελευθερωτικό σχήμα του Ρήγα. Το σχήμα αυτό περιλαμβάνει όλους τους βαλκανικούς λαούς, μαζί και τους Τούρκους, σ' έναν κοινόν αγώνα εναντίον της οθωμανικής τυραννίας.

Ο χαρακτήρας αυτός θα τονίζεται ιδιαίτερα —ήδη από τα τέλη του 19ου αιώνα— από τους σοσιαλιστές, διότι εξυπηρετεί το διεθνιστικό μοντέλο, αλλά θα εξακολουθεί να υπογραμμίζεται και από τους μη σοσιαλιστές, διότι εξυπηρετεί το εθνικό αλυτρωτικό μοντέλο. Με βάση, δηλαδή το πανβαλκανικό όραμα θα γίνεται τόσο η εθνική όσο και η σοσιαλιστική επίκληση στον Ρήγα.

Θα αναφέρω πολύ σύντομα μερικά οδόσημα, χαρακτηριστικά της πορείας των ιδεολογικών αναφορών στον Ρήγα, οι οποίες στοιχειοθετούνται είτε μέσα από εθνικές είτε μέσα από σοσιαλιστικές προσεγγίσεις.

Η μνεία του Ρήγα από τον Ιωάννη Κωλέττη στον περίφημο λόγο του στην Εθνοσυνέλευση στις 14 Ιανουαρίου 1844, όπου διατυπώνεται για πρώτη φορά επίσημα η έννοια και ο όρος της Μεγάλης Ιδέας, είναι, νομίζω, καθοριστική για τη συγκρότηση του εθνικού μύθου προς την κατεύθυνση που αναφέρθηκε παραπάνω: «Οι αδελφοί ούτοι έλαβον τα όπλα, ηγωνίσθησαν και εμάρχησαν

επί πολυετιάν, ου μόνον κατά τας επαρχίας της Ελλάδος αλλά και κατά την ευρωπαϊκὴν Τουρκίαν και Ασίαν, διότι και εκεί το ἄσμα του Ρήγα ηκούσθη», λέει ο Κωλέττης, και προσθέτει: «Ἐν τῷ πνεύματι [...] της μεγάλης ταύτης ιδέας [...] τὴν ὁποίαν εἰς αὐτὸ του Ρήγα τὸ τραγούδι εἶδομεν κατά πρώτον εκπεφρασμένῃ». Η εικόνα του Ρήγα θα ανασυγκροτηθεί και θα προσαρμόζεται εφεξής στο εκάστοτε περιεχόμενο της Μεγάλης Ιδέας.

Από την ἄλλη μεριά, τώρα, ἤδη από το 1862 εμφανίζεται πολιτικός σὺλλογος με την επωνυμία *Ρήγας Φερραῖος* και το 1874 ἰδρύεται σοσιαλιστικός, αὐτὴ τῆ φορά, σὺλλογος με την ονομασία *Ρήγας*, ἑλληνικό τμήμα της *Δημοκρατικῆς Ανατολικῆς Ὁμοσπονδίας* που ἔχει δημιουργηθεῖ στα Γενεύη από βαλκανίους σοσιαλιστές. Το 1888 ο Ρόκος Χοιδιάς, από τους πρώτους ἑλληνες σοσιαλιστές και μέλος του παραπάνω σὺλλόγου, μνημονεύει σε κείμενό του τον Ρήγα ως εμπνευστὴ της «ἐν δημοκρατία ὁμοσπονδίας» των βαλκανικῶν λαῶν.

Κατὰ την πρώτη δεκαετία του 20οῦ αἰῶνα, ο Γεώργιος Σκληρός, θεωρητικός θεμελιωτὴς του μαρξισμού στην Ελλάδα, διατυπώνει την ἄποψη —μέσα στα πλαίσια της θέσης του πως ἡ Ἑλληνική Επανάσταση εἶναι ἀποτέλεσμα ὀριμάνσης κοινωνικῶν και οικονομικῶν συνθηκῶν— ὅτι ἡ σκέψη και ἡ δράση του Ρήγα αποτελοῦν προϊόντα της ἑλληνικῆς αστικής ἀνάπτυξης.

Κατὰ την ἐπόμενη δεκαετία, οἱ Βαλκανικοί Πόλεμοι, συνιστοῦν, ὅπως εἶναι φυσικό, ἓνα πρόσφορο πεδίο, πάνω στο ὁποῖο μπορούν να καλλιεργηθοῦν με ἀποδοτικό τρόπο οἱ συμβολισμοὶ του Ρήγα. Αὐτὸ το πεδίο, λοιπόν, χρησιμοποιεῖ ο Παλαμάς για να συνδέσει τον Ρήγα και το πολιτικακό του ὄραμα με την ἔναρξη του Α' Βαλκανικοῦ Πολέμου.

Ο Ρήγας καλεῖται να συμβολίσει τον νέο ἀπελευθερωτικό πόλεμο ἐναντίον της Τουρκίας ἀλλὰ και τὴ συμμαχία των βαλκανικῶν λαῶν, ἡ ὁποία πραγματοποιεῖται μέσα από τὴν κοινὴ ἐπιθυμία να αἰστανᾶσθαι ὁ ὀθωμανικός ζυγός. Στόχος του πολέμου εἶναι ἡ εξασφάλιση μιας ἁρμονικῆς ζωῆς μέσα στον βαλκανικό χώρο. Ἡ ἁρμονικὴ αὐτὴ ζωὴ ἀπειλεῖται μόνο από τὴν ξένη κυριαρχία και ὄχι από εσωτερικὲς ἐθνικὲς ἀντιπαλότητες, γιατί ὅπως λένε οἱ στίχοι:

«Πλατεῖά εἶν' ἡ γῆ μας για το
Τράντα ὄλων.
Μπαλκανικὰ συμπολιτεῖα! Ὡ! δόξα
στοὺς κυβερνήτες των Ἐθνῶν».

Ἡ «Μπαλκανικὴ Συμπολιτεῖα», στο ποῖημα του Παλαμά εἶναι, βέβαια, ἀκαθορίστου περιεχομένου πολιτικακὸ ὄργανωση, ἡ ὁποία, ὠστόσο, συγγενεῖται ἰδεολογικὰ με τις σοσιαλιστικὲς θέσεις, ἔτσι ὅπως τις ἔχει ἤδη ἐκφράσει ἡ Β' Διεθνὴς, για τὴ συγκρότηση Βαλκανικῆς Ὁμοσπονδίας ὡς μοναδικῆς ἐγγύησης για τὴν εἰρήνη στην Ευρώπη, ἀλλὰ και με τις θέσεις του Βενιζέλου, πριν από τον Β' Βαλκανικό Πόλεμο, πριν δηλαδή από τον πόλεμο με τὴ Βουλγαρία.

Ἡ ἰδεολογικὴ τάση εἶναι φανερὴ. Ὅμως, ὅσο το ποῖημα ἐξελίσσεται, ἡ πολιτικὴ πραγμάτωση της τάσης αὐτῆς περιορίζεται και προσαρμόζεται στα ἑλληνικὰ ζητούμενα ἐκείνης της στιγμῆς. Διακρίνεται ἡ πρόθεση να ἀναδειχθεῖ ὁ

Βενιζέλος σε υπερεθνικὴ μορφή, πράγμα που επιτυγχάνεται μέσα από τὴν ἀμεση συσχέτιση του ἑαυτοῦ ἑλληνα γῆγῆ με τον Ρήγα. Ὅσο για τὴν «Μπαλκανικὴ Συμπολιτεῖα», ἐπίσης προσαρμόζεται στις ἀνάγκες της ἰδεολογικῆς θεμελίωσης μιας συγκεκριμένης πολιτικῆς ἐπιλογῆς. Ο Ρήγας μιλοῦσε και για τους Τούρκους, οἱ ὁποῖοι θα ξεποκίονταν ἐναντίον της ὀθωμανικῆς τυραννίας. Ὅμως, για τον Παλαμά, οἱ λαοὶ της «Συμπολιτεῖας» εἶναι μόνον οἱ ἐξῆς: Σέρβοι, Μαυροβούνιοι και Βούλγαροι. Φυσικὰ και δεν γίνεται λόγος για Τούρκους.

Ἄς μὴν ξεγνάμε πως εἴμαστε ἀκόμη στα 1912. Ο πόλεμος εἶναι πόλεμος ἐναντίον των Τούρκων. Όταν σε λίγους μῆνες, τὴν ἀνοίξη του 1913, θα γίνῃ ἀνακατάταξη των συμμαχιῶν και, για να λυθεῖ τὸ ζήτημα των ἐδαφῶν που κερδήθηκαν από τὴν Τουρκία, θα ξεσπάσει ὁ Β' Βαλκανικός Πόλεμος, τότε, ὁ κύριος ἐχθρὸς θα εἶναι οἱ Βούλγαροι.

Ἔτσι, μετὰ το 1913, θα ἀλλάξει και πάλι ἡ σύνθεση των λαῶν που συγκροτοῦν τὸ σχέδιο του Ρήγα, δεδομένου ὅτι τὸ σχέδιο αὐτὸ καλεῖται να καλύψει, πάλι, ἄλλες ἐπικαιρὲς πολιτικο-ἰδεολογικὲς ἀνάγκες.

Μια ἀξιοσημείωτη ἰδεολογικὴ χρῆση του Ρήγα, μέσα σ' αὐτὸ το πνεῦμα, κάνει ὁ Ψυχάρης το 1916. Σ' ἓνα κείμενό του στον *Νουμά* με τίτλο «Ἡ φωνὴ του Ρήγα», συναισθηματικὰ φορτισμένο, προφανῶς ἀπὸ τὸ θάνατο του γιου του ὁ ὁποῖος ἔπεσε στὴ μάχη ὡς γάλλος στρατιώτης τους πρώτους μῆνες του Α' Παγκοσμίου Πολέμου, ὁ Ψυχάρης υπενθυμίζει στους Ἑλληνες τὸ χρέος τους ἀέναντι στη Σερβία και τους υποδεικνύει τὸ δρόμο προς τὴ συμμετοχὴ στον πόλεμο στο πλευρὸ της Ἀντάντ: «Σερβία τρισμάκαρη [...] περίφημο Μαυροβούνι εὐὰς σὺλλογιούμαι και κλαίω. Εοεῖς πολεμήσατε και καταστραφήκατε [...] ἀλλὰ θ' ἀνασταθῆτε [...] Ἡ Ελλάδα [...] ἀνάσταση δεν ἔχει. Δεν κλαίω Ρήγα, που ἔγασα τὸ γιο μου. Κλαίω που μάννα δεν ἔχω».

Ἡ ἐπὶ κληροπ στὴ βαλκανικὴ ιδέα του Ρήγα περιλαμβάνει τὴ Σερβία και τὸ Μαυροβούνιο, ἀλλὰ φυσικὰ δεν περιέχει τὴ Βουλγαρία.

Οἱ μαρξιστικὲς ἀναλύσεις της ἰδίας περιόδου —μετὰ τους Βαλκανικούς και τον Α' Παγκόσμιο Πόλεμο— βασίζονται στην ἀρχικὴ προσέγγιση των πρώτων θεωρητικῶν του μαρξισμού —παράλληλισμός του Ρήγα με τον Βολταίρο και τον Ρουσοῦ— και ὀλοκληρῶνεται με τὴ μελέτη του Γιάννη Κορδάτου (1931) «Ο Ρήγας Φερραῖος και ἡ εποχὴ του», ὁπου ὁ Ρήγας ἀντιμετωπίζεται ὡς κατεξοχὴν ἐκπρόσωπος του νεοελληνικοῦ αστισμοῦ.

Οἱ κριτικὲς που θα δεχθεῖ ὁ μαρξιστὴς ἱστορικός ἀμέσως μετὰ τὴ δημοσίευση της μελέτης εἶναι σκληρῆς. Ἀπὸ τὴν πλευρὰ ἐντύπων κοκτινῶν στο ΚΚΕ του προσάπτουν ἓναν «στεῖρο και νεκρὸ ἀντικειμενισμό», «ἓναν τρόπο που δεν εἶναι ἄλλος ἀπὸ τον ἀντικειμενισμό», «ἓναν τρόπο που δεν εἶναι ἄλλος ἀπὸ τον ἀντικειμενισμό της σοσιαλδημοκρατίας». Αὐτὸ που ἀποκαλοῦν «στεῖρο ἀντικειμενισμό» εἶναι ἡ ἀντιμετώπιση της αστικῆς τάξης ὡς φορέα προόδου. Ο Κορδάτος προτείνει ἓνα σχῆμα στηριγμένο στην ἱστορικότητα της αστικῆς τάξης και τὸ ΚΚΕ ἀπορρίπτει τὸ σχῆμα (που δεν εἶναι ἄλλο ἀπὸ τὸ σχῆμα της πάλης των τάξεων), διότι μέσα ἀπὸ αὐτὸ νομιμοποιεῖται στην ἱστορία και προβάλλεται στις συνειδήσεις, ἡ αστικὴ τάξη.

Ο Γιάννης Κορδάτος, με το γνωστό ύφος του απαντά στις βίαιες επικρίσεις ακόμα βιαϊότερα. Η σκληρή αντιπαράθεση δεν δείχνει να τον νοιάζει.

Όμως το 1945 όταν αναμορφώνει τη μελέτη του και ξαναεκδίδει το βιβλίο, ακολουθεί κι εκείνος την έλξη που ασκεί η ιδεολογική χρήση της ιστορίας και των συμβόλων της στα νομιμοποιήσιμα κοινωνικών και πολιτικών επιλογών. Η βαλκανική ιδέα, είναι και πάλι στο προσκήνιο. Το κέντρο βάρους της προσέγγισης στη μελέτη περί Ρήγα μετατοπίζεται προς τα εκεί και προστίθενται κάποια κεφάλαια. Εξαντλώντας τις δυνατότητες χρήσης του συμβολισμού του Ρήγα, ο Κορδάτος θα αλλάξει και τον τίτλο του βιβλίου του: *Ο Ρήγας και η εποχή του* του 1931 θα γίνει το 1945 *Ο Ρήγας και η Βαλκανική Ομοσπονδία*.

Η πολιτική σκέψη του Ρήγα περιγράφηκε στην πρώιμη μαρξιστική ιστοριογραφία ως προϊόν μιας ανερχόμενης φιλελεύθερης εθνικής αστικής τάξης. Περιγράφηκε, δηλαδή, ως προϊόν του Διαφωτισμού. Το σχήμα αυτό αναίρεθηκε από την κομμουνιστική πλευρά. Δεν έγινε όμως αποδεκτό ούτε από τη μη κομμουνιστική. Και στις δύο περιπτώσεις προκρίθηκε το αταξικό πρότυπο του «λαϊκού» και υπογραμμίστηκε —με διαμετρικά αντίθετο περιεχόμενο φυσικά— το υπερεθνικό όραμα. Και στις δύο περιπτώσεις, δηλαδή, υποβαθμίστηκε, στο επίπεδο της ιδεολογίας, το σύστημα εννοιών του Διαφωτισμού.

Η πλευρά αυτή του έργου και του βίου του Ρήγα έμεινε παρούσα μόνο σε συγκεκριμένες επιστημονικές προσεγγίσεις, ενώ στην εικόνα που έφτιαχνε η συλλογική μνήμη ή δεν είχε θέση καθόλου ή έπαιρνε διαστάσεις κενής ρητορίας. Πιστεύω πως η απόσπαση του Ρήγα από τη θεμελιώδη αρχή του Διαφωτισμού, που είναι η ελευθερία της σκέψης, οδήγησε στο εξής φαινόμενο. Ο Ρήγας αποτελεί το μοναδικό σύμβολο καθολικής και απόλυτης αποδοχής από κοινωνικές μερίδες και φορείς, των οποίων οι διαφοροποιήσεις είναι τόσο έντονες ώστε η σύμπτωση αυτή, τουλάχιστον, να ξενίζει: Εκκλησία, πολιτικά εξουσία, φιλελεύθερα κινήματα, μαρξιστικά ρεύματα. Η εικόνα του Ρήγα δεν έχει αντιπάλους.

Θα ήθελα, προτού τελειώσω, να υπενθυμίσω ότι η πιο γνωστή φράση του Ρήγα «Όποιος ελεύθερα συλλογάζεται, συλλογάζεται καλά», περιέχεται στο *Φυσικής Απάνθισμα*. Και να σημειώσω δύο πράγματα: πως η φράση αυτή βρίσκεται σ' ένα βιβλίο Φυσικής. Η ελευθερία, δηλαδή, είναι πριν απ' όλα η ελευθερία της γνώσης. Κι ένα δεύτερο: Η φράση αυτή συνιστά, κατά τη γνώμη μου, χαρακτηριστικά περίπτωση ιδιοτελούς πρόσληψης των λεγομένων του Ρήγα. Αποσπασμένη από τα συμφραζόμενά της εξακολουθεί, βέβαια, να αποτελεί μια ύψιστη παραίτηση. Και μέσα στην αοριστία της να εξασφαλίζει τη συναίνεση όλων. Ενώ η υπόμνηση ότι προέρχεται από ένα επιστημονικό εγχειρίδιο θα την τοποθετούσε αναγκαστικά μέσα σ' ένα πλαίσιο ορθού λόγου. Και αυτό δεν εξασφαλίζει πάντα τη συναίνεση.

Η πρόσληψη του Ρήγα έγινε φυσικά μέσα από ιδεολογικές διαθλάσεις και παραμορφώσεις. Σε όλες όμως τις περιπτώσεις, πιστεύω πως υπήρχε η πρόθεση να εξουδετερωθεί το ένα από τα πολλά σύμβολα που γεννούσε η ιδεατή εικόνα του Ρήγα: το πιο απειλητικό: η ελευθερία της σκέψης.

La Communauté Hellénique a l'honneur de vous inviter, à la Maison de la Grèce, le 20 mars 2003, à partir de 19 :00 heures, au vernissage de l'exposition de dessin et de peinture de Charlotte Sjöstrand. L'exposition durera du 17 au 31 mars 2003.

Charlotte Sjöstrand est une jeune artiste dans le courant d'une nouvelle figuration nourrie des déplacements et des rencontres dont la nouveauté stimule son talent ainsi que son esprit d'investigation.

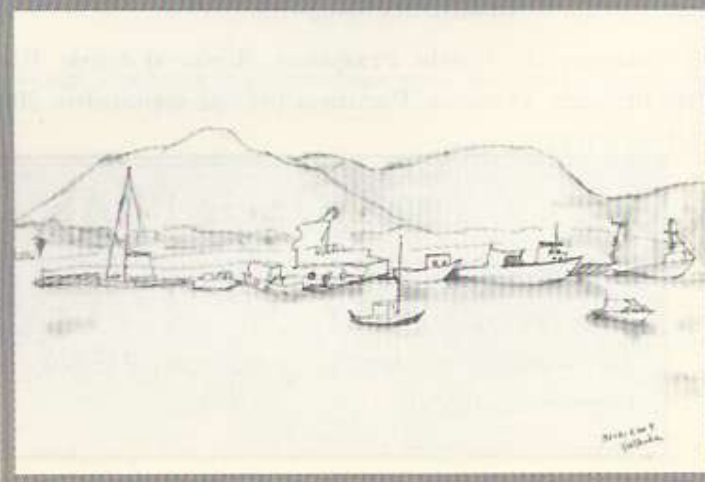
L'expérience la plus enrichissante de ces dernières années fut son voyage en Grèce. Grâce au système d'échange Erasmus, elle s'est trouvée pendant 4 mois dans un petit atelier à côté de la place Omonia qui lui a servi comme observatoire pour découvrir la ville d'Athènes, le Pirée et les alentours ainsi que leur population. Son regard vif et amusé s'est posé sur les détails de la vie, qu'elle a rendue avec brio dans ses petits formats, aussi bien que dans ses grandes toiles.

"J'ai voulu faire un travail sur cet aspect de la Grèce" dit l'artiste, "c'est une Grèce qui n'est pas montrée d'habitude et que j'aime beaucoup: le côté travail et industrie, la vie tangible de tous les jours. C'est cela qui m'a frappée déjà lors de mon premier voyage et c'est toujours cela qui me fait réfléchir.

Ce travail est fait à partir de photos et de croquis que j'ai réalisés sur place. Au début j'ai opté pour les petits formats à cause du transport, ensuite je n'ai pas pu m'empêcher de faire quelques grandes toiles: c'était la rébellion contre les questions pratiques.

J'ai conçu cet ensemble comme une série de clichés. Ils sont pourtant plus que des instantanés: tout ce qui est à voir passe à travers le filtre d'une émotion décaillée".

Eurydice Trichon-Milsani

LA BIBLE SURRÉALISTE DE GISÈLE PRASSINOS.

Iconographie inédite de l'ensemble des tentures bibliques commentées par Annie Richard.

Editions Mols. 13 rue de Genval. Bierge 1301 Belgique.

La bande dessinée a un ancêtre fameux: l'art sacré. Des générations de peintres illustres ou populaires ont raconté en images une unique histoire: celle de la Bible. Les artistes contemporains ne se sont pas privés de la continuer, le plus souvent de manière provocatrice.

Gisèle Prassinos en fait pendant vingt ans l'objet d'inspiration de son œuvre plastique, séries de tentures en feutrine reprenant les scènes de l'art religieux. D'une façon absolument originale qui nous met devant l'évidence: cette histoire nous concerne tous en tant qu'histoire de nos origines, de notre famille sacrée: Notre Père qui êtes aux cieux... "restez-y" a dit Prévert. L'œuvre de Gisèle Prassinos nous montre qu'il ne peut en être ainsi. Nous voilà confrontés aux modèles bibliques de parenté qui conditionnent nos identités sexuées.

Gisèle Prassinos reprend les moments essentiels tirés des Ecritures et de la Légende Dorée. Revus et corrigés par un humour à la fois tendre et décapant sous des dehors naïfs et respectueux, ils deviennent irrésistibles. Le plaisir du spectateur égale la jubilation de l'artiste. Gisèle Prassinos, poète reconnu à l'âge de 14 ans par le groupe d'André Breton pour ses textes automatiques et auteur de romans, nouvelles et poèmes, dessine, fabrique des bonshommes en même temps qu'elle se met à confectionner, de 1967 à 1988, des tentures en tissus et feutrine. Son sujet favori, la Bible, s'inscrit dans le travail de l'œuvre entier sur la filiation, elle qui est née à Istantoul, dans une famille grecque exilée en France où la transmission des choses de l'esprit se faisait naturellement du père au fils, en l'occurrence le frère, le futur peintre Mario Prassinos. Elle qualifie ses tentures "d'artisanat", les situant du côté ludique des jeux créatifs d'enfant avec son frère où elle a appris leur profonde complicité dans le royaume merveilleux de l'art. Elle ose pourtant s'y emparer des sujets de la peinture d'histoire, les grandes figures masculines des patriarches, prophètes, saints et féminines, d'un côté la Vierge, de l'autre les éternelles coupables. Le récit de la Bible en sort transformé: comment considérer la stature et prééminence du Père quand un Moïse cornu, bébé fessu allongé sur le ventre à la manière des photos d'antan vous fixe d'un regard sévère? Quand Noé ivre et nu danse, tel Bacchus, devant Cham effaré? Quand Elie s'envole sans char solaire, transformé en oiseau? Comment s'y retrouver devant Salomé la maudite confondue avec Judith la justicière et arborant le geste de David tenant la tête coupée de Goliath du Caravage?

Des expositions à Paris, au Luxembourg, en Belgique, à Washington ont attiré un public très divers de l'enfant à l'érudit. Ce livre a pour but de conserver ces œuvres majoritairement dispersées en collections particulières et que trois pôles d'intérêt majeurs désignent à notre époque: la Bible, la Famille et le Surréalisme.

Il en propose une lecture, comparaisons avec l'iconographie traditionnelle à l'appui, qui en respecte le ton d'humour triomphant habillé de couleurs chatoyantes.

Beau livre, reliure cousue, couverture cartonnée illustrée de la photographie de "Salomé et la tête de saint Jean".

53 tentures de Gisèle Prassinos. Texte d'Annie Richard. Prix de souscription 27 euros ttc+3 euros port. Prix librairie 35 euros. Parution prévue septembre 2003.

Gisèle PRASSINOS à l'honneur.

La semaine des poètes. "Poètes du monde à la Coupole: Gisèle Prassinos, invitée d'honneur"

Tous les jours du 10 au 16 mars de 18h à 19 h.

Journée des femmes: présentation de Gisèle Prassinos à 17h à la Coupole par Annie Richard et Georgiana Colvile.

LES MOTS D'OR À VASSILIS ALEXAKIS.

Les Mots d'Or sont organisés pour la première fois cette année par l'association APFA (Actions pour la Promotion du Français des Affaires). "Les Mots d'Or du roman" ont été attribués à "Mots étrangers", le dernier roman de l'auteur bilingue qu'est Vassilis Alexakis. La cérémonie de remise des prix a eu lieu, le mardi 25 février à Paris en présence de Roger Dehaybe, administrateur général de l'Agence intergouvernementale de la Francophonie, de Bernard Cerquiglini, délégué général à la langue française et aux langues de France, de Jacques Campet, président d'honneur des Mots d'Or, d'Isidore Ndaywel E Nziem, directeur des langues et de l'écrit à l'Agence intergouvernementale de la Francophonie et de Jean Marcel Lauginie, président fondateur des Mots d'Or.

Nous félicitons chaleureusement M. Vassilis Alexakis.

Le jeudi 30 Janvier 2003, à 20h00, à la Maison de la Grèce, dans une salle comble, Mlle Basma ZEROUALI, doctorante à l'INALCO et collaboratrice du Centre d'Etudes d'Asie Mineure, nous a instruit par l'exactitude de son discours et charmé par sa parole, sa présence et la passion avec laquelle nous a parlé de : " *L'Héritage Musical des Grecs de Smyrne* ".

Smyrne, carrefour cosmopolite où une majorité des Grecs de toutes origines côtoient notamment des Turcs, des Arméniens, des Juifs, des Tziganes et des Levantins. La ville sera, jusqu'à sa destruction par les flammes en septembre 1922, un extraordinaire lieu de métissage des traditions musicales d'Orient et d'Occident. Le résultat de ce métissage survivra au " Désastre " grâce, d'une part, aux réfugiés Smyrniotes, et, d'autre part, aux artistes Grecs émigrés aux Etats-Unis. Largement exploité et diffusé par l'industrie discographique sous les appellations " smyrnèiko " et " rébèrïko ", cet héritage, bien que combattu par les régimes autoritaires et les idéologies autoritaires, ne cessera d'exercer son influence sur la musique grecque du 20ème siècle. Actuellement, certaines des formes musicales et chorégraphiques, qui lui sont associées sont même considérées par de nombreux Grecs comme des emblèmes majeurs de leur identité culturelle.

Cette conférence a été faite en français, pour que nos amis francophones en profitent aussi. Vu son succès, Mlle ZEROUALI, nous a promis une seconde conférence, en grec cette fois-ci, avec démonstration de danses...

COMPTE RENDU DE NOTRE VISITE À EXPO LANGUES 2003

Depuis plusieurs années nous assistons à la conférence du pavillon grec à l'issue d'Expo Langues et nous essayons d'apprécier les exposés faits par les différents intervenants à propos de la langue grecque, qui étaient cette année au nombre de sept :

M. Vernant, (professeur honoraire au Collège de France), / M. Brixhe, (professeur à l'Université de Nancy), / M. Christidis, (professeur à l'Université de Salonique), / Mme Deveroudi, (professeur à l'Université d'Athènes), / M. Liakos, (professeur à l'Université d'Athènes), / M. Papanghelis, (professeur à l'Université de Salonique), / M. Saladin, (Docteur en Histoire chargé de conférences à l'Ecole des hautes études en sciences sociales).

A notre grand regret tous ces brillants professeurs nous ont développé leurs travaux sur le grec ancien puisque le thème une fois de plus était : " Les langues classiques : la gestion d'un capital culturel ".

A l'issue du cocktail qui a suivi, nous avons eu l'occasion d'exprimer notre désappointement à propos du sujet maint fois débattu aux conférences d'Expo- Langues. En effet nous pensons que cette exposition est une foire aux langues modernes, chacun vient là pour essayer de promouvoir la langue de son pays. Avons-nous seulement comme langue le grec ancien ?

Est-ce que le Ministère de l'Éducation Nationale de Grèce ne devrait-il pas se poser la question de l'utilisation des heures en trop des enseignants grecs en place à Paris pour les cours de langue maternelle dans les écoles de la Communauté ou autres, et essayer de trouver le compromis qui permettrait, sans mettre en difficulté financière les Ministères respectifs Grecs et Français, sur l'apprentissage du grec moderne en milieu scolaire, (Collèges et Lycées du département) ?

Voici la question qui devrait nous préoccuper tous, Hellènes ou non, et nous pensons que le problème de moindre fréquentation des classes de grec ancien serait peut-être résolu.

Seta THEODORIDIS

19 Ιανουαρίου 2003 : Κόβουν τη πίττα όλοι μαζί. Από αριστερά προς τα δεξιά : ο πρόεδρος της Κυπριακής Κοινότητας κ. Ευαγόρας Μαυρομαμάτης, ο πρέσβης της Ελλάδας κ. Δημήτρης Καραϊτίδης, ο πρέσβης της Κύπρου κ. Μηνάς Χατζημιχαήλ, ο σεβασμιότατος Μητροπολίτης Γαλλίας κ. Ιερεμίας, ο πρόεδρος της Ελληνικής Κοινότητας κ. Ανδρέας Τσαπής και ο πρόεδρος της Ομοσπονδίας κ. Βασίλης Φλωράκης.

AUTOVISION

CONTROLE TECHNIQUE AUTOMOBILE

EURO FRANCE CONTROLE

Place Clichy
18, rue de Vintimille
75009 PARIS

Tél. : 01 45 26 12 14

LES DIAMANTAIRES

GASTRONOMIE GRECQUE
depuis 1929

60, rue Lafayette
75009 PARIS
Tél : 01 47 70 78 14

Le Y grec Restaurant

CUISINE TRADITIONNELLE ET FAMILIALE

Fermé dimanche et lundi soir
24, rue Godot de Mauroy-75009 PARIS
Tél. : 01 42 68 08 51

L'ODYSSÉE
54 rue Daguerre
75014 PARIS

 : 01.43.22.19.99

Fermé le Dimanche
Ambiance Musicale Vendredi et Samedi soir
(réservation recommandée)

FLOCAS

PÂTISSERIE-TRAITEUR

4, rue du Lt. Bretonnière - 94210 La Varenne - St. Hilaire
Tel. : 01 48 89 70 02 - Fax : 01 48 89 44 97

Pâte Filo - Filo Pastry - Filo Teig
σπιτικό φύλλο

ATSARO VOYAGES

Le spécialiste de la Grèce

9, rue de l'Echelle - 75001 PARIS
Tél. : 01 42 60 98 98
Fax : 01 40 15 05 17

E-mail : info-atsaro@atsaro.com
Web : <http://www.atsaro.com>

VOLS REGULIERS (toutes compagnies et destination)

TRAVERSEES MARITIMES ITALIE-GRECE

HOTELS VILLAS APPARTEMENTS ET STUDIOS

LOCATIONS DE VOITURES

CROISIERES

CINE-CLUB

CINE-CLUB / ΚΙΝΗΜΑΤΟΓΡΑΦΙΚΗ ΛΕΣΧΗ

Tous les VENDREDIS à 20 h

Κάθε Παρασκευή στις 8 : 00 μμ

VONST = Version originale non sous-titrée

VF= Version française

VOSTF= Version originale sous-titrée en français

surprenant, jouant d'abruptes et fréquentes ruptures de rythme et de registre étayées par un casting hétéroclite. L'Europe y apparaît comme un labyrinthe-dédale parcouru avec des bottes de sept lieues par un Américain poursuivant les fantômes de la diaspora polonaise. Les grandes villes européennes sont traversées à toute allure, les pérégrinations de Van Stratten émaillées de rencontres étonnantes, où se mêlent les langues et les accents.

Une introduction au film sera présentée par Mme Fabienne Duszynski, enseignante à l'Université Lille III. Mme F. Duszynski animera aussi la discussion à la fin de la projection.

Λόγω του 3ου Πανοράματος του Σύγχρονου Ελληνικού Κινηματογράφου (4-18/3/2003) η Κινηματογραφική Λέσχη της Ελληνικής Κοινότητας δεν θα λειτουργήσει από 1/3 ως 18/3/2003. Θα ξαναρχίσουμε στις 21 Μαρτίου 2003, με την άνοιξη, και τη προβολή από τον κύκλο " Πόλεις της Ευρώπης " της ταινίας " Mr ARKADIN ".

Le 3ème Panorama du Cinéma Grec Contemporain a lieu à Paris (4-18/3/2003). Le ciné-club de la Communauté Hellénique ne fonctionnera pas jusqu'au 18/3. On recommencera le 21/3/2003, avec le Printemps et la projection du film " Mr ARKADIN " du cycle " Villes d'Europe ".

Vendredi 21 Mars 2003. Cycle Villes d'Europe.

Mr Arkadin - Orson Welles (*Confidential Report / Dossier Secret*)

Coproduction franco-espagnole, 1955, noir et blanc.

Scénario : O. Welles d'après son roman ; décors et costumes : O. Welles ; musique : Paul Misraki ; interprétation : O. Welles ; Paola Mori ; Robert Arden ; Akim Tamiroff ; Michael Redgrave ; Suzanne Flon et Katina Paxinou.

Le mystérieux milliardaire Gregory Arkadin prétend avoir tout oublié de ce qui précéda une certaine nuit de 1927 où il se retrouva à Zurich avec deux cent mille francs suisse en poche - socle de la fortune qu'il bâtit par la suite. Il engage un minable escroc américain, Van Stratten, en vue de découvrir les traces de son existence passée. L'enquête mènera Van Stratten de Paris à Munich, de Londres à Amsterdam en passant par Naples.

Evincé d'Hollywood, Welles fait de l'Europe le cadre de son roman et de son film, Mr. Arkadin. L'histoire est un puzzle policier

Παρασκευή 28 Μαρτίου 2003.

ΟΡΓΗ (VONST), 1962, Α/Μ, 135 λεπτά. (Αφοί Ρουσσόπουλοι, Γ. Λαζαρίδης, Δ. Σαρρής, Κ. Ψαρράς). Σκην. : Βασίλης Γεωργιάδης, Σεν. : Νίκος Φώσκολος, Φωτ. : Νίκος Γαρδέλης, Μουσ. : Νίκος Μαστοράκης. Παίζουν : Άννα Φόνσου, Βιβέτα Τσιούνη, Νίκος Κούρκουλος.
Αισθηματική δραματική περιπέτεια. Μια ανάπηρη γυναίκα συγκρούεται με την αδελφή της για την αγάπη ενός άντρα.

Παρασκευή 4 Απριλίου 2003.

ΠΑΝΙΚΟΣ (VONST), 1970, Α/Μ, 90 λεπτά. (Φίνος Φιλμ). Σεν- Σκην. : Σταύρος Τσιώλης, Φωτ. : Γιώργος Αρβανίτης, Μουσ. : Κώστας Καπνίσης (βραβείο μουσικής Φεστιβάλ Θεσσαλονίκης 1969). Παίζουν : Κώστας Καζάκος, Σοφία Ρούμπου, Άγγελος Αντωνόπουλος, Σπύρος Καλογήρου, Ζώρας Τσάπελης, Νίκος Γαλανός.
Κοινωνική περιπέτεια. Ένα άρρωστο παιδί που έχει ανάγκη από άμεση νοσηλεία απαίγεται από μία αδιάτακτη συμμορία και κινδυνεύει θανάσιμα.

Παρασκευή 11 Απριλίου 2003.

ΤΑ ΤΕΣΣΕΡΑ ΣΚΑΛΟΠΑΤΙΑ (VONST), 1951, Α/Μ, 90 λεπτά. (Ανζερβός). Σκην. : Γιώργος Ζερβός, Σεν. : Γιώργος Ασημακόπουλος, Φωτ. : Μιχάλης Γαζιάδης, Μουσ. : Μενέλαος Παλλάντιος. Παίζουν : Ζινέτ Λακάς, Νίκος Χατζίσκος, Ντίνος Ηλιόπουλος, Μίμης Φωτόπουλος, Γεωργία Βασιλειάδου, Σμαρώ Στεφανίδου, Άννα Κυριακού, Γιάννης Πρινέας.

Κωμωδία. Μια όμορφη κοπέλα που δυσκολεύεται να βρει δουλειά γιατί της ρίχνονται όλα τα αφεντικά της, ντύνεται τελικά άντρας και προσλαμβάνεται σε μια εταιρεία.

(Suite Ciné-Club)

Παρασκευή 18 Απριλίου 2003.

Ο ΚΑΤΗΦΟΡΟΣ (VONST), 1961, Α/Μ, 92 λεπτά. (Φίλος Φιλμ). Σεν.-Σκην. : Γιάννης Δαλιανίδης, Φωτ. : Νίκος Δημόπουλος, Μουσ. : Κώστας Καπνίσης. Παίζουν : Ζωή Λάσκαρη (πρώτη εμφάνιση), Νίκος Κούρκουλος, Βαγγέλης Βουλγαρίδης, Κώστας Βουτσάς, Νίτσα Μαρούδα, Λαυρέντης Διανέλλος, Παντελής Ζερβός.

Κοινωνική περιπέτεια. Μια κοπέλλα σκοτώνει τον πρώην εραστή της όταν διαπιστώνει ότι εκτός από αυτήν διέφθειρε και τη μικρή της αδελφή.

Παρασκευή 25 Απριλίου 2003.

Μεγάλη Παρασκευή. Η Κινηματογραφική Λέσχη αργεί.

Παρασκευή 2 Μαΐου 2003.

Λόγω της Προτομαγιάς η Κινηματογραφική Λέσχη αργεί.

Mardi 6 mai 2003, Cycle : Villes d'Europe.

FRENCH CANCAN.

"TROISIÈME PANORAMA DU CINÉMA GREC CONTEMPORAIN"

L'Ambassade de Grèce en France et le Consulat Général de Grèce à Paris, en coopération avec l'Association des Réalisateur et Producteurs de France (ARP) et le Centre du Cinéma Grec (CCG), organisent à Paris, dans la quinzaine du 5 au 18 mars 2003, le "3ème panorama du cinéma grec contemporain". Le programme comprend treize (13) films du cinéma grec contemporain et six (6) films de court-métrages, de production récente. Ils seront présentés en avant-première en France, en V.O., sous-titrés en français. Le panorama se déroulera au "Studio des Cinéastes-Les Ursulines", 10, rue des Ursulines, 75005 Paris, Luxembourg.

Lors de la soirée d'ouverture du panorama, qui, tout exceptionnellement, se tiendra au "Cinéma des Cinéastes", avenue de Clichy, 75017 Paris, le mardi 4 mars 2003, est prévue la projection du film "Les acrobates du jardin" de Christos Dimas en présence du réalisateur et de certains des acteurs.

PROGRAMME

Mercredi 5 mars 2003

- 13 : 30 " Le Roi " de Nikos Grammatikos (2002, 130mn)
- 15 : 50 " Penses-y! " de Katerina Evangelakou (2002, 100mn)
- 17 : 50 " Le Roi " de Nikos Grammatikos (2002, 130mn)
- 20 : 30 " Penses-y! " de Katerina Evangelakou (2002, 100mn)

suivi d'un débat avec le réalisateur

Jeudi 6 mars 2003

- 14 : 00 " Programme de courts métrages " (106mn)
- 16 : 00 " Athènes au mois d'août " de Constantine Giannaris (2001, 106mn)
- 18 : 00 " Programme de courts métrages " (106mn)
- 20 : 00 " Athènes au mois d'août " de Constantine Giannaris (2001, 106mn)

22 : 00 " Programme de courts métrages " (106mn)

Vendredi 7 mars 2003

- 14 : 00 " Ville éphémère " de Georges Zaphiris (2000, 89mn)
- 16 : 00 " Lilly's story " de Robert Manthoulis (2002, 130mn)
- 18 : 30 " Ville éphémère " de Georges Zaphiris (2000, 89mn)
- 20 : 30 " Lilly's story " de Robert Manthoulis (2002, 130mn)

suivi d'un débat avec le réalisateur

Samedi 8 mars 2003

- 14 : 00 " Brazilerio " de Sotiris Goritsas (2001, 95mn)
- 16 : 00 " Brazilerio " de Sotiris Goritsas (2001, 95mn)
- 18 : 00 " Le septième soleil de l'amour " de Vangelis Serdas (2001, 124mn)

(Suite Panorama du Cinéma Grec Contemporain)

- 20 : 20 " **Brazilero** " de Sotiris Goritsas (2001, 95mn)
22 : 20 " **Le septième soleil de l'amour** " de Vangelis Serdaris (2001, 124mn)

Dimanche 9 mars 2003

- 14 : 00 " **Je suis las de tuer tes amants** " de Nikos Panayotopoulos (2002, 105mn)
16 : 00 " **Les acrobates du jardin** " de Christos Dimas (2001, 105mn)
18 : 00 " **Je suis las de tuer tes amants** " de Nikos Panayotopoulos (2002, 105mn)
20 : 00 " **Les acrobates du jardin** " de Christos Dimas (2001, 105mn)
22 : 00 " **Je suis las de tuer tes amants** " de Nikos Panayotopoulos (2002, 105mn)

Lundi 10 mars 2003

- 14 : 00 " **Alexandrie** " de Maria Iliou (2001, 105mn)
16 : 10 " **Le vœu d'Evagoras** " de Andreas Pantzis (2001, 153mn)
19 : 30 " **Alexandrie** " de Maria Iliou (2001, 105mn)
21 : 30 " **Le vœu d'Evagoras** " de Andreas Pantzis (2001, 153mn)

Mardi 11 mars 2003

- 14 : 00 " **Des adieux difficiles : mon papa** " de P. Panayotopoulou (2002, 108mn)
16 : 00 " **Des adieux difficiles : mon papa** " de P. Panayotopoulou (2002, 108mn)
18 : 00 " **L'éternel étudiant** " de Vangelis Seitanidis (2001, 100mn)
20 : 00 " **Des adieux difficiles : mon papa** " de P. Panayotopoulou (2002, 108mn)
22 : 00 " **L'éternel étudiant** " de Vangelis Seitanidis (2001, 100mn)

Mercredi 12 mars 2003

- 13 : 30 " **Lilly's story** " de Robert Manthoulis (2002, 130mn)
16 : 00 " **Ville éphémère** " de Georges Zaphiris (2000, 89mn)
17 : 50 " **Lilly's story** " de Robert Manthoulis (2002, 130mn)
20 : 30 " **Ville éphémère** " de Georges Zaphiris (2000, 89mn)
22 : 30 " **Alexandrie** " de Maria Iliou (2001, 105mn)

Jeudi 13 mars 2003

- 13 : 30 " **Penses-y!** " de Katerina Evangelakou (2002, 100mn)
15 : 30 " **Le Roi** " de Nikos Grammatikos (2002, 130mn)
18 : 00 " **Penses-y!** " de Katerina Evangelakou (2002, 100mn)
20 : 00 " **Le Roi** " de Nikos Grammatikos (2002, 130mn)
22 : 30 " **Penses-y!** " de Katerina Evangelakou (2002, 100mn)

Vendredi 14 mars 2003

- 14 : 00 " **Les acrobates du jardin** " de Christos Dimas (2001, 105mn)
16 : 30 " **Le vœu d'Evagoras** " de Andreas Pantzis (2001, 153mn)
20 : 00 " **Le vœu d'Evagoras** " de Andreas Pantzis (2001, 153mn)
suivi d'un débat avec l'acteur

Samedi 15 mars 2003

- 14 : 00 " **L'éternel étudiant** " de Vangelis Seitanidis (2001, 100mn)
16 : 00 " **Des adieux difficiles : mon papa** " de P. Panayotopoulou (2002, 108mn)
18 : 00 " **Des adieux difficiles : mon papa** " de P. Panayotopoulou (2002, 108mn)
20 : 00 " **L'éternel étudiant** " de Vangelis Seitanidis (2001, 100mn)
22 : 00 " **Des adieux difficiles : mon papa** " de P. Panayotopoulou (2002, 108mn)

Dimanche 16 mars 2003

- 13 : 30 " **Brazilero** " de Sotiris Goritsas (2001, 95mn)
15 : 30 " **Le septième soleil de l'amour** " de Vangelis Serdaris (2001, 124mn)
18 : 00 " **Brazilero** " de Sotiris Goritsas (2001, 95mn)
20 : 00 " **Le septième soleil de l'amour** " de Vangelis Serdaris (2001, 124mn)
22 : 30 " **Brazilero** " de Sotiris Goritsas (2001, 95mn)

Lundi 17 mars 2003

- 14 : 00 " **Athènes au mois d'août** " de Constantine Giannaris (2001, 106mn)
16 : 00 " **Programme de courts métrages** " (106mn)
18 : 00 " **Athènes au mois d'août** " de Constantine Giannaris (2001, 106mn)
20 : 00 " **Programme de courts métrages** " (106mn)
22 : 00 " **Athènes au mois d'août** " de Constantine Giannaris (2001, 106min)

Mardi 18 mars 2003

- 14 : 00 " **Les acrobates du jardin** " de Christos Dimas (2001, 105mn)
16 : 00 " **Je suis las de tuer tes amants** " de Nikos Panayotopoulos (2002, 105min)
18 : 00 " **Les acrobates du jardin** " de Christos Dimas (2001, 105mn)
20 : 00 " **Je suis las de tuer tes amants** " de Nikos Panayotopoulos (2002, 105min)
22 : 00 " **Les acrobates du jardin** " de Christos Dimas (2001, 105min)

La Communauté Hellénique de Paris dans le cadre des conférences qu'elle organise à l'occasion des Jeux Olympiques d'Athènes 2004, a l'honneur de vous inviter, le 27 mars 2003 à 20 :00, à la conférence du Prof. Gilbert ANDRIEU :

L'OLYMPISME ENTRE MYTHE ET RÉALITÉ

" Dans le monde moderne, plein de possibilités puissantes et que menacent en même temps de périlleuses déchéances, l'Olympisme peut constituer une école de noblesse et de pureté morales autant que d'endurance et d'énergie physique... "

Pierre de Coubertin. Olympie 17 avril 1927.

L'Olympisme est étroitement lié à Olympie mais aussi à l'humanisme grec antique. Il serait dangereux d'isoler, aujourd'hui comme hier, la force physique de la dimension religieuse qui l'accompagne et lui donne sa véritable valeur. Parler de l'Olympisme, c'est parler de l'homme et de sa double nature, matérielle et spirituelle. En associant mythe et réalité, il est possible de comprendre à la fois ce que l'Olympisme a perdu, en se commercialisant, et ce qu'il a gardé, en devenant un mythe moderne. Il est permis de penser que l'Olympisme peut encore apporter, aux générations futures, un modèle de vie sans qu'il soit nécessaire de copier celui d'un guerrier antique ou celui d'un chevalier. C'est dans la réalité du monde moderne, qui n'est déjà plus celle de Pierre de Coubertin, qu'il faut chercher le sens du progrès humain, autrement dit la mystique qui aura quelques chances de s'opposer victorieusement aux " périlleuses déchéances ". C'est bien entre le mythe et la réalité qu'il faut chercher notre route, encore faut-il accepter de naviguer entre deux récifs qui peuvent, à tout moment, nous faire sombrer en écoutant le chant des sirènes.

Professeur Gilbert ANDRIEU

Ancien champion de natation, professeur d'éducation physique, agrégé d'éducation physique et docteur d'État. Professeur des Universités. Historien de l'éducation physique et du sport. Écrivain. Premier prix de flûte du conservatoire de Marseille. Président de la Société Française d'Histoire du Sport, Vice Président de la Fédération Nationale des Joinvillais, Membre du Comité Pierre de Coubertin.

Présentation de l'édition française du livre de George Saris Quand le soleil... Όταν ο Ήλιος

Depuis 1971 une multitude d'enfants et d'adolescents grecs se passionnent à la lecture du roman de George Saris : " Όταν ο Ήλιος ". Le voici traduit en français sous le titre : Quand le soleil... Ce livre devrait permettre aux jeunes lecteurs français de découvrir ou de mieux connaître une période dramatique de l'histoire grecque moderne (alors que la Grèce, pour eux, c'est l'Antiquité, la mythologie ou les vacances, ce qui n'est déjà pas si mal). C'est une période qui fut dramatique pour bien des pays, dont la France, puisqu'il s'agit de la deuxième guerre mondiale.

GEORGE SARIS (qui fait partie des cinq personnalités les plus éminentes de la littérature grecque, d'après un sondage parmi les jeunes, pour le journal TA NEA) a écrit des pièces de théâtre pour enfants, des nouvelles, des contes pour les petits et un grand nombre de romans pour tous les âges. Elle a reçu plusieurs récompenses pour son œuvre qui a beaucoup de succès en Grèce.

Le sujet de ce livre, largement autobiographique, commence à l'attaque des troupes de Mussolini et se termine à la Libération. Par touches successives et avec beaucoup de sensibilité, l'auteur évoque l'ivresse des premières victoires sur les Italiens puis l'invasion d'Hitler, les bombardements, l'occupation, la famine, le marché noir, les premières grèves, les manifestations, les soulèvements du peuple, la résistance des jeunes. Des jeunes qui prennent de plus en plus conscience qu'ils doivent s'organiser et lutter : réunions, slogans sur les murs, émissions de tracts, distributions de la presse clandestine. Il y a aussi des événements atroces comme les exécutions publiques d'otages, la mort d'amis au front ou pendus pour servir d'exemple. Jour après jour, on suit la vie d'une famille bourgeoise d'Athènes qui va se dégrader au fil des difficultés et des privations : le père, éternel grognon qui ne sait pas laisser parler son cœur, professeur, directeur d'une école commerciale, la mère, une Française originaire du Sénégal, déracinée mais aimant la Grèce, glissant lentement vers un destin tragique et leurs trois filles. Autour de celles-ci, amis et amies de leur âge ou un peu plus âgés. Les uns et les autres avec leurs qualités, leurs défauts, leur désespoir ou leurs espoirs. Le monde des adultes que côtoient ces jeunes est aussi décrit avec réalité, sans ménagement. Les éditions ESPRIT OUVERT dirigées par EVA FRIISBERG (5 Chemin du Canal. 1260 Nyon. Suisse) depuis plus de quinze ans, créent une collection, intitulée : Le Jeune Lecteur. Cette collection a la volonté d'intéresser les jeunes à la vie et aux expériences de garçons et de filles, adolescents, de différents pays, qui ont dû prendre leur destin en main au cours de graves événements et surmonter des difficultés inimaginables.. Quand le soleil... est le premier livre de cette nouvelle collection qui s'ouvre donc avec la Grèce.

Francine Aubry, traductrice.

Οι περισσότερες αρχαίες θρησκευτικές εκδηλώσεις ενσωματώθηκαν στον χριστιανικό λατρευτικό κύκλο (το χειμερινό ηλιοστάσιο στα Χριστούγεννα, η εαρινή ισημερία στο Πάσχα, το θερινό ηλιοστάσιο στο κύκλο του Αϊ-Γιάννη κ.λ.π.). Οι Απόκριες είναι μάλλον το μόνο έθιμο, που έρχεται από πολύ μακριά, από τα βάθη των αιώνων, και δεν περικλείεται σε κανένα χριστιανικό εορτολόγιο. Μετά τις απόκριες ακολουθεί η Μεγάλη Σαρακοστή και η σειρά από τα Ψυχοσάββατα, που δεν είναι τελείως ξένα στο παλιό αυτό έθιμο.

Γιορτή γονιμότητας μετά το μούδιασμα του χειμώνα, γιορτή μαγική και ψυχαγωγίας, αλλά συνάμα με τα κουδούνια του αγροτικού καρναβαλιού, τις μαγκούρες, τις μάσκες τις τραγίσιες και τα μαυρισμένα πρόσωπα, ξόρκισμα νεκρών ψυχών, με παραλλαγές γύρο από το θάνατο και την ανάσταση. Αποκριά σημαίνει αποχή από κρέας, όπως επίσης και το Carnival, που είναι *carnis levare* η *carne vale* (κρέας έχε γειά).

Το σήμα της γιορτής δίνεται κατά κάποιο τρόπο την Τσικνοπέμπτη, όπου στα σπίτια τσιγαρίζονται τα μεζεδάκια, πριν αρχίσει το μεγάλο γλέντι, ως την Κυριακή, με τη κνίσα των κρεάτων, που θυμίζει τα κρέατα των θυσιών στους αρχαίους θεούς.

Λέμε Τριώδιο γιατί στις ακολουθίες χρησιμοποιούνται κατανυκτικοί κανόνες με τρεις ωδές. Είναι η εβδομάδα η Προφωνέσιμη, που προαναγγέλει τις απόκριες. Παλιά σε ψηλό μέρος κάποιος προφονούσε, διαλαλούσε πως έρχονται οι απόκριες. Μια βυζαντινή παροιμία λέει " προφονούμαι σοι πτωχέ, το σακίν σου πώλησον, την εορτήν διάβασον ", δηλ. πούλα το σακάκι σου για νάχεις λεφτά να περάσεις την γιορτή. Στο Βυζάντιο κάνανε προειδοποιήσεις με κήρυκες για τις εορτές. Είναι εβδομάδα αμολυτή γιατί αμολιούνται οι ψυχές και βγαίνουν στο πάνω κόσμο.

Κύκλος εορταστικός, που διαμορφώθηκε την βυζαντινή εποχή περικλείοντας μαγικά και ψυχαγωγικά έθιμα. Η ιδέα της γονιμότητας είναι παρούσα λίγο-πολύ σε όλα τα ελληνικά έθιμα με το φανταστικό όργωμα, το νύ και τον φαλλό, σύμβολα του καρναβαλιού. Τα ονόματα των μεταμφιεσμένων διαφέρουν από τη μία περιοχή στην άλλη. Κουκούγεροι, κουδουνάτοι, Γιαντίσσαροι, μούσκαροι, μασκαράδες και καρνάβαλοι.

Το έθιμο του Καλόγερου (Καλός-γέρος), ολόκληρο έργο διονυσιακού δρώμενου ειδικά στη περιοχή των Σερρών, είναι από τα πιο πλούσια και χαρακτηριστικά έθιμα του κύκλου. Συμμετέχουν μόνο άνδρες που υποδύονται τον βασιλέα, το βασιλόπουλο, την Μπάμπω, τον ζευγολάτη και την Κορίτσα. Η κοινωνική κριτική είναι ελεύθερη, οι κοινωνικές διακρίσεις παύουν. Είναι μέρα που πέφτει κάθε φραστικός φραγμός και όχι μόνο για τα ερωτοπόνηρα πειράγματα και τη δηκτική αθυροστομία. Η καλοφαγία και η εθιμική ελευθεροστομία δίνουν ένα αίσθημα αισιοδοξίας και ανανέωσης. Η αναπαράσταση οργώματος και σποράς, το ξόγαμο εφταμηνίτικο, το φαλλόμορο ραβδί και τα άλλα δρώμενα συμβολίζουν τη μαγική γονιμοποίηση της γης.

Τα κούλουμα, *cumulus*, (κοινά αγαθά) γιορτάζονται με πανάρχαιο τρόπο στον Τύρναβο, αλλά και αλλού με το μπουρανή. Η χορτόσουπα με σπανάκι, λάδι, ξύδι και ρύζι είναι ολόκληρη τελετουργία, όχι μόνο με το " μυκτικό " τρόπο ανακατέματος, αλλά ειδικά με τα πειράγματα, τις σεξουαλικές αναφορές και τη φαλλοφορία, που περιβάλλεται. Από τα πλέον πλούσια και εντυπωσιακά καρναβάλια είναι και της Σκύρου με τους τραγοντυμένους βοσκούς και τα κουδούνια γύρο στο ζωνάρι τους, που φτάνουν τα 40 κιλά σε βάρος. Οι παντομίμες, τα αισχρά υπονοούμενα, το κρασοπότι και οι τρέλλες κυριαρχούν.

Στις μεγάλες Αποκριές
κουζουλαίνονται κι' οι γριές.

Σε πολλές περιοχές της Ελλάδας η γιορτή τελειώνει με τον παπά που κλείνει το χορό και την εσπερινή ακολουθία, όπου γίνεται αμοιβαία συγχώρηση ιερέων και εκκλησιάσματος. Αλλού το βράδυ ορκίζονται, κι ο δήμαρχος του χωριού μαζί, πως ότι είπαν κι ότι κάνανε θα ξεχαστεί κι από την επόμενη μέρα δεν θα ξαναμιλήσουνε γι αυτά πιά.

Η Κοινότητα θα ανασυσταθεί και θα ξαναχορέψει μαζί το Πάσχα.

Πάνος Σαριάνος

ΕΚΘΕΣΗ ΖΩΓΡΑΦΙΚΗΣ ΓΙΩΡΓΟΥ ΣΚΥΛΟΓΙΑΝΝΗ " ΧΑΡΜΑΙΝΑ "

Στις 9 Ιανουαρίου 2003 έγιναν στο Ελληνικό Σπίτι τα εγκαίνια της έκθεσης του αγαπητού μας συμπατριώτη Γιώργου Σκυλογιάννη, παρουσία του Γενικού προξένου της Ελλάδας κ. Γιώργου Παΐζη και πολλών φίλων Ελλήνων και Γάλλων. Η βραδυά είχε ένα ιδιαίτερο χρώμα, που οφειλόταν κατά πολύ στους πίνακες του Γιώργου Σκυλογιάννη, που είχαν ντύσει τους τοίχους του Ελληνικού Σπιτιού, με χρώματα γλυκά, που ανάδιναν μια χαρούμενη πραότητα. Παραθέτουμε το ελληνικό κείμενο που έγραψε η κα Ευρυδίκη Trichon-Μιλσανή γι αυτή την έκθεση. Την ευχαριστούμε ιδιαίτερα, όπως ευχαριστούμε και το ζωγράφο για τη χρωματική αισθητική πανδαισία που μας πρόσφερε.

Χάρμαινα

Ο Γιώργος Σκυλογιάννης είναι ένας ιδιαίτερος ζωγράφος ο οποίος ύστερα από πολλά χρόνια σπουδών και καλλιτεχνικής δραστηριότητας στο Παρίσι, εγκαταστάθηκε στη γενέτειρά του, την Άμφισσα, όπου εργάζεται, διδάσκει και φροντίζει για την δημιουργία ενός Μουσείου Παπαλουκά.

Ο Γιώργος Σκυλογιάννης κάνει μια ζωγραφική που θα χαρακτηρίζαμε αφηρημένη αν τα υλικά του-χρώμα, ξύλο, κολλημένα χαρτιά- δεν δημιουργούσαν ανάγλυφες ζωντανές επιφάνειες, που προσφέρονται με ιδιόρρυθμο και εύγλωττο τρόπο στην ερμηνευτική φαντασία του θεατή. Πράγματι το "φτωχό" υλικό χάρη στην έντεχνη σύνθεση, τους ρυθμούς του σχεδίου και τη δόνηση του φωτός έχει ένα εξαιρετικό τρόπο να αφηγείται. Ο πίνακας ζωντανεύει, γίνεται τόπος και μήμη, η εικόνα μετουσιώνεται και γοητεύει.

Συνεπαρμένη απ' το πρωτότυπο αυτό ζωγραφικό ιδίωμα συνάντησα τον καλλιτέχνη και τον ρώτησα για τις πηγές της έμπνευσής του.

Ο Γιώργος Σκυλογιάννης μου είπε :

" Ο πατέρας μου ήταν ταμπάκης απ' την Χάρμαινα. Είναι ένας οικισμός της βόρειας Άμφισσας, όπου άλλοτε ήταν εγκατεστημένα τα ταμπάκια, συντεχνία των βυρσοδεψών, που επεξεργάζονταν τα δέρματα. Στα παιδικά μου χρόνια θα ήταν ίσως και 200 άτομα, που ασχολούνταν μ' αυτή τη δουλειά, μέχρι το 60, όπου τους κατάργησε η διάδοση του πλαστικού. Οι ταμπάκηδες ήταν περίεργοι άνθρωποι, πρωτόγονοι, με δικά τους ήθη και έθιμα. Δεν κατέβαιναν στην αγορά, έχτιζαν τα σπίτια τους με ότι εύρισκαν στους δρόμους, ξύλα, σκουπίδια, ευτελή αντικείμενα. Ανακυκλώνανε δηλαδή τα άχρηστα υλικά που μεταμορφώνονταν σε χρήσιμα κι έτσι γνώριζαν μιά καινούρια ζωή. Οι ταμπάκηδες είχαν μιά περίεργη ευαισθησία, μια επιδεξιότητα στα χέρια, μια έμφυτη πραγματική καλαισθησία.

Ο οικισμός τους ήταν φτωχός και χαρακτηριζόταν από τις προσόψεις των σπιτιών και τις ιδιόζυγες μυρωδιές με τις οποίες επεξεργάζονταν τα δέρματα. Τα μεσημέρια διέκοπταν τη δουλειά τους και τρώγανε όλοι μαζί κάτω από τα πλατάνια. Ήλθα σε επαφή μαζί τους, όταν δώδεκα χρονών, άρχισα να πηγαίνω φαγητό στον πατέρα μου.

Συνδέθηκα μ' αυτό το χώρο, με τα υλικά του, την ιδιομορφία του. Όταν άρχισα να κάνω τους πίνακες μου ανάγλυφους, προσθέτοντας ξύλα και άλλα υλικά, αλλοιώνοντάς τα με το χρώμα και τους γραφισμούς, βρέθηκα πολύ κοντά στην ταμπάκινη αισθητική. Όταν τα καλοκαίρια γυρνούσα και δούλευα στην Άμφισσα, μερικοί από τους τελευταίους ταμπάκηδες ερχόντουσαν να δούν τι κάνω και με τις παρατηρήσεις με βοηθούσαν.

Η συνοικία της Χάρμαινας είναι σήμερα προστατευμένη και τα σπίτια διατηρητέα. Είναι ερείπια, αλλά έχουν πάντα την ιδιόρρυθμη αρχιτεκτονική με τα εσωτερικά κανάλια απ' όπου περνάει πάντα το νερό. Βρήκα ένα μισογκρεμισμένο, το αναστήλωσα εσωτερικά διατηρώντας την πρόσοψη του και το έκανα εργαστήριο. Γύρω τα υπόλοιπα σπίτια δημιουργούν ένα θεατρικό χώρο, που είναι συγχρόνως μελαγχολικός αλλά και ικανός να σου διοχετεύσει ευφορία. Αυτός ο καινούριος χώρος, διακριτικός και γεμάτος αισθηματικό και δημιουργικό φόρτο έγινε για μένα η απαρχή μια καινούριας εικαστικής περιπέτειας".

Την ημέρα των εγκαίνιων, από αριστερά προς τα δεξιά, ο ζωγράφος κ. Γιώργος Σκυλογιάννης, η κα Ευρυδίκη Trichon-Μιλσανή και ο Γενικός Πρόξενος της Ελλάδας στο Παρίσι κ. Γιώργος Παΐζης.

Ευρυδίκη Trichon -Μιλσανή

ΑΝΑΚΟΙΝΩΣΗ

Η Ελληνική Πρεσβεία στη Γαλλία ανακοινώνει ότι η Γενική Γραμματεία Απόδημου Ελληνισμού σε συνεργασία με το Πανεπιστήμιο Πελοποννήσου διοργανώνει συνέδριο προς το τέλος Σεπτεμβρίου 2003, του οποίου βασικός στόχος θα είναι η δραστηριοποίηση επιστημονικών και οικονομικών παραγόντων της ομογένειας με πελοποννησιακή καταγωγή. Η επιθυμία του Πανεπιστημίου είναι η πρόσκληση ομογενών Ελλήνων, που προέρχονται από αυτή τη περιφέρεια και προωθούν κατά κύριο λόγο τους τομείς της έρευνας, των επιχειρήσεων και των γραμμών. Το Συνέδριο προγραμματίζεται να διαρκέσει πέντε ημέρες και οι διοργανωτές θα αναλάβουν όλα τα έξοδα της διεξαγωγής του, πλην των εξόδων μετάβασης και επιστροφής, που θα βαρύνουν τους συμμετέχοντες. Παρακαλούνται οι ενδιαφερόμενοι να επικοινωνήσουν, μέχρι το τέλος Μαΐου με τον κ. Γ. ΜΠΟΥΤΛΑ, στην Ελληνική Πρεσβεία, στο 0147239820.

ANNONCES

ΕΟΡΤΑΣΜΟΣ 25ης ΜΑΡΤΙΟΥ

Η επέτειος της 25ης Μαρτίου 1821 θα εορταστεί φέτος τη Κυριακή 23 Μαρτίου 2003. Μετά τη δοξολογία στον καθεδρικό Ναό του Αγίου Στεφάνου, θα επακολουθήσει κατάθεση στεφάνου στο Μνημείο του άγνωστου Στρατιώτη (Etoile) και δεξίωση για όλη την παροικία στην Ελληνική Πρεσβεία. Ο εορτασμός της 25ης Μαρτίου από τα παιδιά των σχολείων θα γίνει την ίδια μέρα, 23/03/2003, στη Salle Rossini, της Δημαρχίας του 9ου διαμερίσματος, 6, rue Drouot, Métro : Richelieu-Drouot. Θα αρχίσουμε στις 17 :00 ακριβώς. Φέτος έχουμε τη τιμή να έχουμε μαζί μας τη κα Ρένα Σταυρίδη-Πατρικίου, αναπλ. Καθηγήτρια της Ιστορίας στο Πάντειο Πανεπιστήμιο Αθηνών, που θα μας μιλήσει με θέμα : Θεωρήσεις και Ιστοριογραφία του 1821.

ΠΑΙΔΙΚΟ ΚΑΡΝΑΒΑΛΙ

Η Ελληνική Κοινότητα Παρισιού καλεί τα παιδιά της παροικίας να γιορτάσουν τις απόκριες, στο Ελληνικό Σπίτι, την Κυριακή 9 Μαρτίου 2003, στις 17 :00.

ΗΜΕΡΑ ΤΗΣ ΓΥΝΑΙΚΑΣ

Η Ελληνική Κοινότητα Παρισιού σας καλεί στις 8 Μαρτίου 2003, ημέρα της Γυναίκας, στο Ελληνικό Σπίτι, στις 18 :30 στη διάλεξη της κας **Βενετίας Σαλτερή-Κακούρου : Η ελληνίδα γυναίκα μυθιστοριογράφος και μυθιστοριογραφούμενη.**

ΕΚΘΕΣΗ ΖΩΓΡΑΦΙΚΗΣ

Η Ελληνική Κοινότητα Παρισιού έχει την τιμή να σας καλέσει στα εγκαίνια της έκθεσης ζωγραφικής του Χάρη Χριστοδουλίδη, που θα γίνουν στο Ελληνικό Σπίτι, στις 13

Μαρτίου 2003, στις 19 :00 ; Η έκθεση θα διαρκέσει από 12 έως 17 Μαρτίου 2003.

Ο Χάρης Χριστοδουλίδης γεννήθηκε στη Βυρώνεια Σερρών. Πραγματοποίησε τις πρώτες του εκθέσεις, όντας μαθητής Γυμνασίου στις Σέρρες και έκτοτε έχει εκθέσει σε πολλές πόλεις της Ελλάδας και του εξωτερικού. Έχει ιδιαίτερη ευαισθησία στα παραδοσιακά λαϊκά κτίσματα, τις καγκελόπορτες, τις φθαρμένες και χιλιοβαμμένες ξύλινες πορτες, τα σοκάκια, τα στοιχεία ενός πολιτισμού που χάνεται.

ΚΑΤΑΣΚΗΝΩΣΕΙΣ

ΚΑΤΑΣΚΗΝΩΣΕΙΣ

Οκτώ παιδιά από τη Γαλλία θα φιλοξενηθούν φέτος στις κατασκηνώσεις της Επανωμής Θεσσαλονίκης για την περίοδο 30/6-19/7/2003. Τα παιδιά πρέπει να είναι 9 έως 13 ετών, δηλαδή πρέπει να έχουν γεννηθεί από 01/01/1990 έως 31/12/1994. Οι αιτήσεις συμμετοχής μπορούν να υποβάλλονται στο Ελληνικό Προξενείο στο Παρίσι, 23, rue Galilée, 75116 Paris, τηλ : 0147237223 μέχρι και την **Παρασκευή 21η Μαρτίου 2003.**

La Société des Études Néo-helléniques vous invite le 15 mars 2003, à la Maison de la Grèce, à 14h30 aux conférences de :

1. Vénétiá SALTERI-CACOUIROS : " Ph. KONTOGLOU et N. ENGONOPOULOS : deux esprits frères naviguant en haute mer ".
2. Martha VASSILIADI : " Les dieux ne s'en vont pas, messieurs, parce qu'ils arrivent ", le thème de l'immortalité des dieux chez Constantin Cavafy.

ACADÉMIE DE DANSE " PARTHÉNON "

Le Groupe de Parthénon a été fondé en 1998 par une équipe de 36 danseurs. Nous dansons ensemble depuis dix ans, si ce n'est pas plus pour certains et nous avons décidé de faire notre propre groupe de danses.

Notre but est l'étude comparée, l'analyse, la représentation, la promotion, la reproduction des traditions, des danses, des costumes, et de la culture grecque en général.

Nous avons pu durant ces cinq années faire connaître les vrais chants traditionnels et les danses à un très large public. Nous avons participé aux festivals internationaux de danse représentant la Grèce, en Allemagne, en Hongrie, en Italie, et nous avons fait plusieurs spectacles aussi bien en région Parisienne qu'en France comme au Mans, à Laval, à Yerres, à Angers, à Lons etc. Actuellement nous sommes 42 danseurs dont la plupart sont membres du Conseil International de la Danse auprès d'U.N.E.S.C.O.

Notre garde - robe ne dénombre pas moins de 300 costumes traditionnels, certains authentiques, mais aussi de copies qui ont été faits par nous.

Nous avons également une vidéothèque et une discothèque comprenant des enregistrements rares, faisant partie de nos recherches sur le terrain, de Corfou jusqu'à l'Asie Mineur et de Thrace jusqu'à la Crète.

Nous avons une permanence tous les samedis de 18h30 jusqu'à 20h00 à notre siège, à la Maison de la Grèce, 9 rue Mesnil 75116 Paris.

Les danseurs du groupe Parthénon.

Guides Hellènes, le 25 mars 1945, sur l'avenue des Champs Élysées, pour la Fête Nationale du 25 mars

ΕΥΡΥΔΙΚΗ ΛΑΠΠΑ-ΖΙΖΗΚΑ (1918-2002).

Η Ευρυδική Λάππα γεννήθηκε στην Αθήνα το 1918, όπου και σπούδασε φιλολογία. Το Δεκέμβριο του 1945, έκοψε στο Παρίσι μαζί με αρκετούς άλλους Έλληνες φοιτητές. Αποκτήσε το διδακτορικό του Πανεπιστημίου Παρισιών (Σορβόνη) και δούλεψε στο Γαλλικό Εθνικό Ίδρυμα Ερευνών (CNRS) σαν παλαιολόγος σε βυζαντινά χειρόγραφα. Μαζί με τη συνάδελφό της, Ματαίλα Κουρουπού, εξέδωσαν το καπύλοιο βυζαντινών χειρογράφων του Μουσείου Μπενάκη της Αθήνας. Το 1949 παντρεύτηκε τον Αριστείδη Ζίζηκα, πολιτικό μηχανικό με τον οποίο απέκτησε μία κόρη. Ο Αριστείδης Ζίζηκας υπήρξε πρόεδρος της Ελληνικής Κοινότητας από το 1979 έως το θάνατό του, το 1990. Το όνειρο της Ευρυδικής Ζίζηκα ήταν να γυρίσει στη πολυαγαπημένη της πατρίδα, την Ελλάδα, όπου και έφυγε τα μάτια της στις 29 Δεκεμβρίου 2002.

BAR-RESTAURANT OINO-PINÉ

Cuisine Crétoise

Venez déguster le mezedes d'Eleni dans une ambiance festive accompagnée de rythmes et de chants de Catherina (voix et flûte) et de Giorgos (guitare)

15, rue Roger, Paris 14^e
Métro : Denfert-Rochereau
Au local d'ancien Télémaque

Ouvert 7/7 jours
Réservations : 01 43 27 90 08

TRAITEUR

LE PIREE

SPÉCIALITÉS GRECQUES
tarama, moussaka,
tzatziki, etc

PRODUITS DU PAYS DES DIEUX :
miel, huile d'olives, vins, ouzo, etc

RESTAURATION SUR PLACE

47, Bd Saint-Germain, 75005 Paris - 01 43 26 33 67
Métro : Maubert-Mutualité Ouvert de 9 h à 21 heures

Gestion Graphic

Imprimeur

Tél. : 01 39 95 41 26 / Fax : 01 39 95 67 18

Contact Théodoros Tsoutis :

06 11 59 41 26

Spécialiste dossiers de presse cinéma et
catalogues prêt à porter

GROUPE DE DANSES FOLKLORIQUES GRECQUES TOUS LES JEUDIS DE 20h30 À 22h30

Centre Culturel Verdier

11, rue de Lancry

75010 PARIS

Soirées spéciales : Jeudi 3 avril 2003, Grèce
(Macédoine) avec Vassilis Terzis
Jeudi 12 juin 2003, LA FETE.

Renseignements :

Hélène GOUROUSSI : 0164273078

Christine JAILLER : 0145811172

CONSULTATIONS JURIDIQUES GRATUITES

Maître Georgia KOUVELA-PIQUET, 97, avenue Victor
Hugo, 75016 Paris, propose aux membres de la
Communauté Hellénique de Paris des consultations
juridiques gratuites. Renseignements au 0156265353.

Ecoutez Radio ENGHIEEN IDFM 98.00

(antenne Grecque)

Une autre Grèce vous attend...

l'Épire

Pour les mois d'avril, de mai
et d'octobre, la station est
exceptionnellement ouverte
pour vous, avec toutes ses
commodités, spécialement
privilégiée, sources folkloriques,
activités et excursions locales.
Tarifs spéciaux à cette période !

Tarifs spéciaux à cette période

*"Étranger, c'est ici
le pays que tu cherches..."
L'Odyssée d'Homère*

MERILIA
Tél. : 01 44 05 08 76
11, rue Denis Poisson - 75017 Paris
E-mail : info@merilia.com

une sélection

Merilia

το δελτιο

ενημερωτικό δελτίο της ελληνικής κοινότητας
παρισιού & περιχώρων

Μάρτιος - Απρίλιος 2003

Υπεύθυνος σύμφωνα με το νόμο : Ανδρέας Τσαπής
Επιμέλεια : Gestion Graphic - PAO : Θεόδωρος Τσούτης

Εκδίδεται από την ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΚΟΙΝΟΤΗΤΑ
ΠΑΡΙΣΙΟΥ ΚΑΙ ΠΕΡΙΧΩΡΩΝ

to deltio

bulletin d'information de la communauté hellénique
de Paris et des environs

mars - avril 2003

π°22 Directeur de la publication : Andreas Tsapis

Conception graphique : Gestion Graphic - PAO : Théodoros Tsoutis

Édité par la COMMUNAUTE HELLENIQUE
DE PARIS ET DES ENVIRONS

9, rue Mesnil, 75116 Paris - Tél : 01 47 04 67 89 - Fax : 01 47 04 68 13 - Permanence : 18-20h les jours ouvrables

ISSN : 1297-3262 - N° Commission Paritaire : 0502G79645

Prix de l'abonnement annuel : 16 Euros